

«...دعواهای ما دعوایی نیست که برای خدا باشد ... همه ما از گوشمان بیرون کنیم که دعوی ما برای خدا است ما برای مصالح اسلامی دعوا می‌کنیم... دعوی من و شما و همه کسانی که دعوا می‌کنند همه برای خودشان است...»

امام خمینی (ره) - صحیفه امام، جلد ۱۴ صفحه ۴۷۹



آیت الله میرزا خلیل کمره ای



سال سی و هشتم ♦ شماره ۴ ♦ شماره مسلسل ۱۵۴۶ ♦ نیمه دوم اردیبهشت ماه ۱۳۹۶ ♦ قیمت: ۵۰۰ تومان

سخنان حضرت آیت الله مکارم شیرازی درخصوص انتخابات دادن وعده های دروغین گناه کبیره و حرام است



پایگاه اطلاع رسانی آیت الله مکارم شیرازی در یادداشتی با عنوان؛ الزامات و بایسته های اخلاق مداری در تبلیغات انتخاباتی از منظر معظم له به نقل از این مرجع تقلید خطاب به نامزدهای انتخابات نوشت: آیا سزاوار است برای رسیدن به چهار روز حکومت، دست به دروغ و تهمت بزنید؟

در این یادداشت آمده است: بیابید انتخابات اسلامی برگزار کرده و نامزدها فقط خدمات خود را اعلام نمایند؛ چرا پیشرفت خود را در نابودی دیگری می دانید. انتظار این است که در

تبلیغات انتخاباتی دروغ گفته نشود، وعده های غیر عملی و نادرست داده نشود، دادن وعده های دروغین گناه کبیره و حرام است؛ افرادی که در مسیر انتخابات هستند هم خودشان و هم ستادهایشان باید این نکات را رعایت کنند.

حضرت آیت الله مکارم شیرازی در این یادداشت بیان کرده است: تأسف آور است که بعضی از نامزدها در تبلیغات انتخاباتی خود وعده هایی می دهند که فراتر از اختیارشان هست آیا این وعده های مصداق دروغ نیست؟ این وعده ها مصداق یک نوع تقلب است که برای بدست آوردن آراء، دروغ می گوید و تدلیس می کند به این دلیل که چهره واقعی کارش را برخلاف نشان می دهد حتی می شود اسم ریاکاری را بر این افراد گذاشت. در این یادداشت آمده است: نامزدهای انتخابات باید مراقبت کنند که چیزی نگویند که قابل عمل نباشد خدا نکند کسی چنین کاری انجام دهد که مسئولیت الهی سنگینی دارد.

در این یادداشت به نقل از آیت الله مکارم شیرازی آمده است: البته برخی نیز نظام را برای پیشرفت خود تخریب می کنند که حرکتی نادرست است؛ مردم هوشیار هستند و اگر ببینند کسی از مسیر باطل وارد می شود می دانند که او آدم درستی نیست. یدواریم همه به این نصایح عمل کنند و هر کس هر عقیده ای داشته باشد، در پای صندوق های رای حاضر شود؛ امیدواریم خداوند متعال به مردم توفیق دهد آبروی نظام، اسلام و دین را در این انتخابات حفظ کنند و این انتخابات پیروزی های فراوانی در آینده داشته باشد.

در این یادداشت خاطرنشان شده است: شکی نیست که مردم باید افراد را بشناسند تا سبک و سنگین کرده و اصلح را انتخاب کنند و این فرع بر این است که اشخاص برای جامعه شناخته شوند و تبلیغات درست داشته باشند، در این بین، دو نوع تبلیغات وجود دارد، یک نوع تبلیغات به معنای صحیح و اسلامی و یک نوع تبلیغات غربی که برای رسیدن به هدف هر نوع وسیله ای را مباح می داند.

ادامه در صفحه ۲

آیت الله تسخیری:

تفاهم میان علمای اسلامی از ضروریات است



غفلت از نقش علمای شیعه هند در گسترش تشیع و دفاع از مکتب



گفتگو با حجت الاسلام و المسلمین حاج شیخ رضا مختاری

یادی از قائد روحانی



رئیس مجلس: عربستان مرکز صدور تروریست ها است

دهها گروه دیگر همه از حمایت های سعودی برخوردارند، حال سعودی ها ادعا می کنند ایران محور تروریسم در منطقه است و بعد از انقلاب خمینی منطقه با تروریسم مواجه شده است.

وی یادآور شد: این یک مطلب روشن از نظر تاریخی است که حکومت عربستان از آغاز کار همیشه درگیر جنگ و ترور بوده آن هم فقط جنگ با مسلمانان عرب و سعودی ها حتی یک تیر هم به سوی صهیونیست ها شلیک نکردند. عضو شورای عالی امنیت ملی ادامه داد: یک روز با جمال عبدالناصر و ناصریست ها جنگیدند



ایرنا- رئیس مجلس شورای اسلامی با تاکید بر این که عربستان مرکز صدور تروریست ها است، گفت: جمهوری اسلامی ایران مخالف جنگ افروزی سعودی ها علیه یمن و لشگرکشی به بحرین است.

دکتر علی لاریجانی در آغاز جلسه علنی سه شنبه دوم خرداد مجلس به اجلاس اخیر ریاض اشاره کرد و اظهار کرد: این موضوع که رئیس جمهوری آمریکا در ابتدای صحبتش گفته که قحدر پول از دولت سعودی گرفته تا قبول کند در این اجلاس شرکت کند، نکته جالبی است که قابل باور نبود به صورت علنی گفته شود.

وی افزود: آمریکایی ها ریاض را مرکز مبارزه با تروریسم اعلام کردند، این کار درستی بود چون مرکز صدور تروریسم همانجاست.

رئیس مجلس شورای اسلامی ادامه داد: اگر آمریکا موفق شود مانع ارسال پول، سلاح و افراد مسلح از عربستان به سایر نقاط شود، دیگر نه برج دوقلو در نیویورک منفجر می شود و نه هزاران نفر از مردم بیگانه عراق، سوریه و لبنان کشته و زخمی می شوند.

دکتر لاریجانی تصریح کرد: از عجایب روزگار این است که سعودی ها و آمریکا علمدار مبارزه با تروریسم شدند؛ از اشغال افغانستان توسط شوروی سابق تا به امروز که انواع و اقسام جریان های تروریستی ایجاد شده در کدام یک دست سعودی ها پشت صحنه یا روی صحنه آن نبوده است؟

وی همچنین گفت: در مورد طالبان فقط کافی است به مصاحبه آن زمان خانم بی نظیر بوتو نخست وزیر فقید پاکستان توجه کنید که در جواب این سوال خبرنگاری که چرا پاکستان طالبان را ایجاد کرد گفت اینقدر پاکستان را سرزنش نکنید، طالبان از یک مثلث همکاری به وجود آمد که طراحی و هدایت آن با آمریکا و انگلیس بود و پول آن را سعودی و امارات دادند و اجرای آن توسط پاکستان بود.

وی ادامه داد: هنوز چند ماه از گزارش اخیر مسئولین آمریکا در مورد ۱۱ سپتامبر توسط القاعده نمی گذرد که آنها مقامات سعودی را در ماجرای ۱۱ سپتامبر دخیل دانستند، آیا تردیدی وجود دارد که داعش و النصره با کمک سعودی ها و برخی کشورهای کوچک منطقه ای ایجاد و حمایت شده اند؟ همین طور گروه های دیگر تروریستی نظیر احرار الشام و

که چه تعداد از افسران و سربازان مصری به دست دولت سعودی کشته شدند، هنوز سخنرانی معروف جمال عبدالناصر رئیس جمهوری فقید مصر در مراسم تشییع پیکر افسران مصری که به دست رژیم سعودی کشته شدند، در خاطره ها موجود است، روز دیگر با اخوان المسلمین در دنیای عرب جنگیدند که بیشترین ضربه را اخوانی ها در دنیای تسنن از آل سعود خوردند، علما و روشنفکران زیادی از مذاهب مختلف اهل سنت با خشم و هابی های سعودی آسیب فراوان دیدند. دکتر لاریجانی افزود: رژیم سعودی چندین بار به یمن حمله کرد و به بهانه های گوناگون مردم این کشور را به خاک و خون کشید، اما آل سعود در هیچ نبردی علیه رژیم صهیونیستی حاضر به هزینه کردن و فداکاری نشد.

وی ادامه داد: نزدیک ۶۰ سال است که دولت عربستان به نام گسترش اسلام با ایجاد مساجد و آموزش جوانان، وهابیت را که نه اهل سنت آن را قبول دارد و نه دیگران و ایدئولوژی خشونت است، در جهان گسترش داده است و از طرفی دولت سعودی تلاش کرد تا مرکز الازهر که مرکز فکری عمیق ترو اعتدالی تر اهل سنت است، به حاشیه براند و آن را منزوی کند، چنین کشوری با چنین ایدئولوژی افراطی مدعی شده است که ایران از طریق گروه های مسلح در منطقه در حال توسعه تروریسم است.

وی خطاب به این کشورها گفت: اشتباه می کنید ما با ارائه انتخابات، رأی و صندوق های رأی در حال گسترش دموکراسی در منطقه هستیم، شما هنوز به زنان اجازه رانندگی نمی دهید، قانون اساسی ندارید، انتخابات ندارید، آن وقت مدعی ایران شده اند؟

ادامه در صفحه ۲

نقش علمای شیعه در حمایت از منابع ملی

حجت الاسلام مهدی ابوطالبی

در تاریخ معاصر ایران، همواره علما و روحانیون به عنوان نگهبان و دیده بان شریعت و حامی مردم در مشکلات و مسائل و سختی ها به کمک آنها شتافته و حتی در این راه جان خود را نثار مردم، دین و کشور کرده اند. همه ما پیام میرزای شیرازی برای تحریم توتون و تنباکو را شنیده ایم و خوانده ایم، اما اتفاقاتی مهم دیگری در تاریخ معاصر ایران رخ داده که با درایت علما حل شده است. در ادامه مروری بر مهمترین این اتفاقات و فداکاری ها و تلاشهای مرزبانان شریعت را با هم می خوانیم.

الف. لغو قرارداد رویترا با دستور آیت الله ملا علی کنی

یکی از بزرگترین خیانت های برخی از روشنفکران ایرانی، اعطای امتیاز رویترا به اتباع انگلیسی بود. میرزا حسین خان سپهسالار صدراعظم وقت ایران با همکاری میرزا ملکم خان در تاریخ هجدهم جمادی الثانی ۱۲۸۹ق امتیازی به یک یهودی فراماسون انگلیسی بنام بارون جولوس رویترا واگذار کرد. محتوای این امتیاز در اولین سفر شاه به اروپا که حدود ۱۰ ماه بعد از تنظیم این قرارداد بود، منتشر شد.

ادامه در صفحه ۵

ادامه از صفحه اول

حضرت آیت الله مکارم شیرازی بیان کرده است: حال آنکه مشکل تبلیغات در انتخابات، الگوگیری از غربی هاست. نباید در این زمینه از غرب الگو بگیریم، انتخابات باید به گونه ای باشد که در شأن جمهوری اسلامی باشد. لذا نباید فرهنگ ما در عرصه انتخابات، فرهنگ غربی و وعده های توخالی و عوام فریبی باشد؛ بلکه باید اصول اسلامی در تبلیغات و برنامه ها و هزینه ها رعایت شود و افراد مراعات این مسائل را بکنند.

این مرجع تقلید اظهار داشته است: در تبیین این مسأله باید گفت در دموکراسی غربی افراد با حمایت صاحبان قدرت در انتخابات پیروز می شوند و همین موضوع باعث افزایش شکاف طبقاتی در جوامع غربی و بویژه آمریکا شده است، اما در دموکراسی اسلامی انتخاب افراد باید بر اساس شایستگی آنان و بدون در نظر گرفتن جناح بندی های سیاسی باشد.

وی با تاکید بر لزوم اجتناب نامزدهای انتخاباتی از وعده های دروغ و غیر واقعی گفته است: یکی از عواملی که بعضاً هم در کشور ما و هم در کشوری مانند آمریکا باعث پیروزی می شود، عوام فریبی و بلوف زدن است. افراد متدین نمی توانند چنین رفتارهایی از خود بروز دهند اما این مسائل منعی برای غیرمتدینین ندارد؛ متأسفانه این رفتارها برآمده از فرهنگ غربی بوده که جامعه ما هم از آن نمونه گرفته است.

حضرت آیت الله مکارم شیرازی بیان داشته است: امروز اگر عده ای وارد صحنه انتخابات شوند و وعده های دروغین به مردم بدهند ممکن است جمعیت زیادی را مجذوب خود کنند. رئیس جمهور

ادامه از صفحه اول

رئیس مجلس شورای اسلامی خاطرنشان کرد: آنچه که باعث شد شما از انقلاب اسلامی ایران بترسید الگو شدن ایران به عنوان یک کشور آزاد است که با رای مردم اداره می شود.

وی تصریح کرد: این مایه ننگ یک کشور اسلامی است که در پایتخت خود صدای آمریکا را منتشر کند که ۲ گروه مجاهد عرب (حزب الله و حماس) که در راه مبارزه با رژیم صهیونیستی تلاش کردند را به عنوان تروریست بخواند، اگر شما کینه ناهلانه ای نسبت به شیعه دارید، حماس که یک گروه سنتی مذهب و مبارز علیه صهیونیست هاست، آیا این برای شما خجالت آور نیست؟

دکتر لاریجانی ادامه داد: باید به حال پادشاه عربستان که مدعی شده ایران در مسائل داخلی سایر کشورهای منطقه دخالت می کند، تأسف خورد، آیا نمونه ای از تجاوز ایران به یک کشور سراغ دارید؟ جز این است که شما برخی کشورهای منطقه مانند صدام را تحریک به تجاوز به ایران کردید که البته بعدها اظهار تأسف کردید که ۴۰ میلیارد دلار به صدام کمک کرده اید، اما وقتی صدام به کویت و سعودی حمله کرد، ما در کنار شما بودیم، ما به مردم و دولت کویت در مقابله با صدام کمک کردیم.

وی تاکید کرد: آیا ایران به بحرین لشکر زرهی ارسال کرد یا تانک های شما بحرین را اشغال کردند؟ آیا ایران به یمن تجاوز کرد یا ۲ سال است هواپیماهای سعودی این ملت فقیر اما شجاع را بمباران می کند؟

دکتر لاریجانی گفت: ما با هیچ کشور همسایه مشکلی نداریم، حتی با سعودی ها هم بنای دشمنی نداریم، این شما هستید که سال هاست علیه ایران دشمنی آشکار و پنهان به راه انداخته اید، به رئیس جمهوری اسبق آمریکا پیغام می دادید که

جدید آمریکا با همین بازی ها وارد میدان شد و ما امروز می بینیم که برترین کشور دنیا به لحاظ مادی، بدترین رئیس جمهور را انتخاب کرد زیرا دست به عوام فریبی زد و دروغ پردازی کرد.

وی ادامه داده است: این نوع رفتارها از ما ساخته نیست چرا که طبق گفته امیر المومنین (ع) سیاستمداری با تقوای ما همواره در مقابل با سیاستمداری بی تقوای معاویه قرار دارد. لذا آسیب تدلیس و مسائل را بر خلاف واقع نشان از جمله آسیب هایی است که روند انتخابات را تهدید می کند. وی با تاکید بر ضرورت اجتناب کاندیداها از ایراد افترا، توهین و تخریب نیز گفته است: تخریب دیگران از طریق تهمت، دروغ بستن، غیبت و تحقیر کردن از جمله مهمترین آسیب های تبلیغات انتخاباتی است؛ حال آنکه کاندیداها باید در انتخابات از تهمت به یکدیگر و غیبت دیگران دوری کنند.

وی بیان داشته است: بی شک هر گونه اهانت به کاندیداها رقیب شرعاً حرام است؛ خواه از طریق کاریکاتور باشد یا نام بدی به کار برده شود، یا عیب دروغینی گفتن یا انتشار شب نامه برضدشان این اعمال خلاف شرع است، شرع مقدس اهانت به مسلمان را منع کرده است، از این رو تخریب دیگری نه در انتخابات و نه در غیر آن نه با نشر اکاذیب و اهانت و نه بدون آن جایز نیست؛ بلکه فرد باید به صورت صحیح به معرفی خود بپردازد. اخیراً در فضای مجازی تخریب هایی آغاز شده که همان انتخابات آمریکایی است و باید از آن دوری کرد.

در این یادداشت آمده است: در حال حاضر مردم در شرایط سخت فشار اقتصادی هستند و قیمت ها به صورت لجام گسیخته در حال افزایش است و آمارهایی که داده می شود گاهی با مسامحه

سراژدها را که مقصودتان ایران بود، بزنید.

وی یادآور شد: ایران با رفتار شما در حمایت از تروریست های آدم کش مخالف است و برای کشور اسلامی ننگ می داند که در حین جنگ ۳۳ روزه رژیم صهیونیستی علیه لبنان به کمک رژیم صهیونیستی بشتابد و همکاری اطلاعاتی با این رژیم داشته باشد. دکتر لاریجانی تصریح کرد: ایران با جنگ افروزی سعودی ها علیه مسلمانان یمن مخالف است و آن را نوعی نسل کشی می داند، البته ایران با لشگرکشی سعودی در بحرین نیز مخالف است، مخصوصاً با اقدامات وقیحانه اخیر در مورد آیت الله مجاهد شیخ عیسی قاسم و آن را محکوم می کند.

وی در بخش دیگری از سخنانش گفت: آقای ترامپ در این اجلاس گفته است هدف ما تحقق صلح، امنیت و شکوفایی در این منطقه و دیگر نقاط جهان است، اگر واقعاً چنین قصدی دارید این پولی که حسب اطلاع بالغ بر ۵۰۰ میلیارد دلار است و از دولت سعودی گرفتید تا اقتصاد آمریکا را آباد کنید، بگذارید در کشورهای منطقه خرج توسعه و پیشرفت شود تا جوانان از این وضع نجات پیدا کنند و شاهد پیشرفت کشورشان باشند تا در دام گروه های تروریستی نیفتند.

رئیس مجلس افزود: آقای ترامپ در مبارزات انتخاباتی از مشکلات شدید اقتصادی آمریکا بسیار سخن گفت و این که می خواهد زیرساخت ها را بازسازی کند، صاحب نظران دنبال این بودند که از کجا می خواهد این بودجه را تأمین کند، معلوم شد این منابع بی دریغ با دستبرد به منابع مردم مسلمان عربستان تأمین شده است، بهانه ای جور کردند و حال ایران عامل تروریسم در منطقه است و حالا در سخنان خود می گوید از ریاض می خواهیم منطقه را رصد کند که چه کسانی کمک مالی، آموزشی و انسانی به تروریست ها می کنند، این

سخنان حضرت آیت الله مکارم شیرازی درخصوص انتخابات

دادن وعده های دروغین، گناه کبیره و حرام است

وی ادامه داده است: باید اذعان کرد ریاست جمهوری آش دهن سوزی نیست که برخی این گونه برای رسیدن به آن از همه نوع ابزار و وسیله بهره می گیرند تا به آن برسند؛ زیرا این پست مسؤولیت سنگین مردمی در دنیا و مسؤولیت الهی و اخروی دارد و کسانی که به این میدان می روند لحظه ای آسایش ندارند و باید هدف و مقصدشان را الهی کنند تا تحمل سختی ها را داشته باشند آیت الله مکارم همچنین بیان کرده است: خودپوشاندن از مردم و جواب سؤال مردم را ندادن از ذایل اخلاقی است که در زندگی شخصی و جمعی، سیاسی، اقتصادی جاری می شود و نتیجه همه آن هالعن خدا را در پی خواهد داشت و خداوند با کسی شوخی ندارد.

وی ادامه داده است: بدیهی است انتخابات اسلامی با انتخابات غربی مادی بسیار متفاوت است، استفاده از امور مالی و امتیازات مختلف برای خریدن آراء در انتخابات اسلامی مطلقاً جایز نیست و باید جداً از آن پرهیز کرد و کسانی که از اینگونه طریق کسب آراء کنند، مشروعیت آن ها زیر سؤال است و رأی دهندگانی که با این امور به افرادی رأی می دهند که صلاحیت ندارند نیز از نظر شرعی مرتکب خلاف شرع شده اند. اصولاً توسل به این امور دلیل بر عدم صلاحیت است.

آیت الله مکارم شیرازی اظهار داشته است: واضح است که استفاده از بیت المال در تبلیغات انتخابات جایز نیست، زیرا بیت المال متعلق به همه مردم است و یک شخصی نمی تواند به نفع خودش از بیت المال استفاده کند و منافع خصوصی خودش را در نظر بگیرد مسلماً جایز نیست و خلاف شرع و قانون است. برادران و خواهران عزیز مراقب باشند سرنوشت نظام و کشورشان را با هیچ چیز مبادله نکنند.

رئیس مجلس: عربستان مرکز صدور تروریست ها است

احتیاج به رصد ندارد همانجا که نشسته اید، همانجاست دنبالش نگردید.

دکتر لاریجانی تصریح کرد: آقای ترامپ مدعی شده است برای تقویت امنیت متحدان خود که در ریاض حضور دارند، اقدامات نظامی انجام خواهیم داد، اگر به گذشته اقدامات آمریکا در منطقه رجوع کنند این حرف ها را نمی زدند.

وی ادامه داد: اقدامات نظامی و امنیتی آمریکا، سعودی، امارات و پاکستان باعث شد تا در افغانستان و پاکستان طالبان به وجود آید، حمله آمریکا به کویت موجب تولد القاعده شد، تهاجم به عراق عامل به وجود آمدن داعش و جبهه النصره شد، این کارنامه عملکرد شماست و در واقع این سخن رئیس جمهوری آمریکا به معنای ایجاد گروه های تروریستی جدید است.

وی گفت: رئیس جمهوری آمریکا در سخنرانی خود مدعی شده نظام ایران مسئول بی ثباتی در خاورمیانه است، ایران در کشورهایی مانند عراق و سوریه که خدمات مشاوره ای می دهد، تماماً با درخواست دولت های رسمی و قانونی این کشورهاست، اگر کمک ایران نبود الآن داعش بر بغداد و تمام عراق چیره شده بود.

وی افزود: فتوای آیت الله سیستانی و مجاهدت جوانان عراقی و مساعدت دولت ایران، دولت ایران شر داعش را از عراق دور کرد و اگر ایران به کمک دولت قانونی سوریه نرفته بود، امروز سوریه و لبنان و اردن همه در یوغ تروریست ها بودند.

رئیس مجلس شورای اسلامی تاکید کرد: اکثر کشورهای غربی امروز به این نتیجه رسیدند که راه ایران درست بوده است و همین کشورها با دولت سوریه ارتباطات اطلاعاتی، سیاسی و امنیتی برقرار کرده اند، آقای ترامپ گفته است ما باید در راستای انزوای ایران گام برداریم، تعجب آور است که وی

متوجه نیست که دولت آمریکا امروز در جهان منفورترین دولت است.

دکتر لاریجانی ادامه داد: یکی از عواملی که جوانان کشورها جذب گروه های تروریستی می شوند نفرتی است که از روابط دولت هایشان با رژیم ایالات متحده دارند که عملاً به سلطه و تحقیر آنها منجر شده است، در حالی که ملت های مسلمان قلب شان با ایران است چون می دانند ایران موجب عزت مسلمانان در مقابل تحقیر آمریکا شده است. وی افزود: ایران در راه آزادی و استقلال ثابت قدم است و با صبر و متانت پیگیر وحدت امت اسلامی به عنوان میراث تفکر امام خمینی (ره) است و برای همه همسایگان احترام قائل است و تقویت بنیه دفاعی و به ویژه موشکی را پشتوانه دفاع از امت اسلامی می داند و در این راه خود را نیازمند اجازه از هیچکس نمی داند و مبارزه جدی با تروریسم را هم حق خود و هم وظیفه اسلامی خویش می داند.

رئیس مجلس شورای اسلامی تصریح کرد: ملت ما بزرگانی از کشور را به خاطر ترور از دست داد، رئیس شورای انقلاب، رئیس قوه قضاییه، رئیس جمهوری، نخست وزیر، تعدادی از ائمه جمعه، تعدادی از وزرا و نمایندگان مجلس و هزاران فرد عادی ایرانی قربانی اقدامات تروریستی شدند و البته برای سعودی ها این ننگ است که ماهانه از گذشته تا به امروز به این گروه های تروریستی پول پرداخت می کنند، وظیفه اسلامی خود می دانیم که لکه ننگ تروریسم را از دامان امت اسلامی بزداییم.

دکتر لاریجانی در سخنان خود سالروز عملیات بیت المقدس و فتح خرمشهر را به ملت عزیز ایران، خانواده های شهدا و ایثارگران و نیروهای مسلح تبریک و همچنین به منتخبانی که اخیراً در انتخابات میان دوره ای مفتخر به نمایندگی مردم شده اند تبریک گفت.

هادی خورشاهیان عنوان کرد:

با رونمایی و جشن امضا برای هر کتابی موافق نیستم

هادی خورشاهیان در گفت‌وگو با ایسنا، درباره ارزیابی‌اش از جشن امضا و رونمایی کتاب اظهار کرد: با این مراسم اگر در شکل گسترده‌ای برگزار شود، مخالفم. به نظر باید برای کتابی رونمایی گرفته شود که مردم منتظر چاپ آن هستند و یا کتابی که انتشارش برای مردم هیجان‌انگیز باشد.

این نویسنده و شاعر درباره کتاب‌هایی که می‌توان برای آن‌ها رونمایی گرفت، گفت: کتابی که از نویسنده قدری منتشر می‌شود، نویسنده و شاعری که ممکن است مدت‌ها کتابی از او منتشر نشده باشد، کار خاص و ویژه‌ای که مردم منتظر آن هستند مثلا دایرةالمعارفی قرار است چاپ شود و مردم می‌دانند ۱۰ سال بر روی آن کار شده است و اکنون منتشر شده، یا کتابی که در خارج از کشور مشهور است و امکان ترجمه‌اش وجود نداشته اما حالا ترجمه شده است، که در این صورت جشن امضا و رونمایی به صورت محدود خواهد بود.

خورشاهیان یادآور شد: چه‌کسی منتظر کتابی است که از نویسنده و شاعر آن هیچ کتابی نخوانده، و یا حتی نامش را نشنیده است؟ این‌که هر نویسنده و شاعری با هزینه شخصی کتابی در صد نسخه منتشر کند و برای کتاب جشن امضا و رونمایی بگیرد باعث می‌شود مردم از این‌گونه مراسم استقبال نکنند، و برای آن‌ها طبیعی خواهد بود برای هر کتابی که در این مملکت چاپ می‌شود، جشن امضا و رونمایی بگیرند. مردم منتظر کتاب اول نویسنده نیستند.

این داستان‌نویس در ادامه اظهار کرد: رونمایی از کتاب به معنی این است که کتابی در پس پرده بوده و قرار است این پرده را برداریم و مردم کتاب را ببینند. الان کتابی در پس پرده وجود ندارد. رونمایی‌ها قبلا برای پروژه‌هایی بود که چند سال به طول انجامیده بود؛ مثلا پروژه پتروشیمی که ۲۰ سال طول می‌کشید تا به ثمر می‌رسید و بعدا وزیر یا رئیس‌جمهور می‌رفت و از آن پروژه پرده‌برداری و رونمایی می‌کرد؛ اما کتابی از یک نویسنده و شاعر ناشناس منتشر می‌شود که کلا ۵۰ صفحه دارد و ما برای آن جشن امضا می‌گیریم! با این کار سطح رونمایی و جشن امضا را پایین می‌آوریم و از اهمیت مراسم واقعی می‌کاهیم.

خورشاهیان درباره این‌که آیا جشن امضا و رونمایی از این جهت که باعث معرفی کتاب و نویسنده یا شاعر جوان می‌شود خوب نیست، اظهار کرد: برای معرفی کتاب و شاعر و نویسنده راه‌های بسیار گسترده‌تر و بیشتری وجود دارد؛ به‌طور مثال من کتاب اولم را چاپ می‌کنم و ناشر برای من جشن امضا و رونمایی می‌گیرد و می‌گوید جشن امضا و رونمایی کتاب اول هادی خورشاهیان در فلان کتاب‌فروشی برگزار می‌شود. زمانی که کسی اسم مرا نشناسد، چه کسی به جشن امضای من می‌آید؟ من مجبور می‌شوم دوستانم را دعوت کنم و کتاب خودم را امضا کنم و به آن‌ها هدیه بدهم، زیرا دوستان نزدیکی من که کتابم را نمی‌خرند.

او افزود: زمانی که مخاطب، شاعر و نویسنده را نمی‌شناسد و نام کتاب را نشنیده است، جشن امضا مفهومی ندارد. اما اگر فردی به خاطر حضور در شبکه‌های اجتماعی مانند تلگرام، اینستاگرام و فیس‌بوک شناخته شده باشد و فالوئرهای داشت‌های او را بخوانند، علاقه‌مند می‌شوند که یادداشت‌های این فرد را در قالب کتاب و یا چهره این فرد را ببینند. ممکن است کسی ۵۰۰ هزار فالوئر داشته باشد و زمانی که اعلام شود جشن امضای کتاب فلانی در فلان مکان برگزار می‌شود، از ۵۰۰ هزار نفره نفروشکت کنند. با این شکل جشن امضا موافقم؛ اما با این‌که هر کتابی منتشر می‌شود به بهانه معرفی‌برایش جشن امضا بگیرند موافق نیستم و به‌نظم کار مفیدی نیست و ارزش رونمایی را کم خواهد کرد.

کمکی به کتاب‌خوانی

اجتماعی، سیاسی و فرهنگی جامعه داشته باشیم. امیدوارم به‌تدریج علاقه‌مندان بیشتری منهای دوستان و خویشاوندان نویسنده در این‌گونه مراسم شرکت کنند. او با بیان این‌که در کشورهای اروپایی این مراسم به عنوان سنت پذیرفته شده است، گفت: در کشورهای خارجی در جشن‌های امضا و رونمایی کتاب تعداد کثیری شرکت می‌کنند و نویسنده وقت زیادی را صرف می‌کند که کتابش را برای مخاطبان امضا کند. امیدوارم در ایران نیز این‌طور شود. البته با آرزو کردن و امیدوار بودن کار پیش نخواهد رفت و باید دلایل کاهش شمارگان کتاب را ریشه‌یابی و کالبدشکافی کنیم.

شیرزادی با اشاره به گذشته کشورمان که جمعیت کمتری نسبت به الان داشت که اغلب درس‌نخوانده بودند و در روستاها زندگی می‌کردند، گفت: اگر به کتاب‌های ناشران سال‌های گذشته نگاهی داشته باشیم، می‌بینیم تیراژ چاپ اول کتاب‌ها ۵۰۰۰ نسخه بوده که اکنون به یک‌دهم این تعداد رسیده است، و این مسئله این سوال را به ذهن متبادر می‌کند که چرا این اتفاق افتاده است؟ او افزود: باید از خودمان بیرسیم اساسا مطالعه کردن و کتاب خواندن با چه انگیزه‌ای شکل می‌گیرد؟ کسانی به سمت مطالعه می‌روند که به صورت جدی نیاز به دانستن و فکر کردن دارند و جست‌وجوگر هستند. شاید این نیاز در جامعه ما لطمه دیده است و فکر می‌کنند که دیگر نیازی به دانستن ندارند.

علی‌اصغر شیرزادی اظهار کرد: یک بحث کلیشه‌ای وجود دارد که برای داشتن جامعه‌ای کتاب‌خوان باید از کودکان شروع کنیم، اما این اتفاق نمی‌افتد. به طور مثال مرسوم است که در روز معلم کودکان برای معلمان خود هدیه بگیرند. بسیار شنیده‌ام خانم یا آقای معلم می‌گوید برای من کتاب نیاورید؛ این جمله تأثیر خیلی بدی بر روی بچه‌ها می‌گذارد. می‌توانند حداقل چیزی نگویند. در جامعه‌ای که معلم اهل

دایره رونمایی‌ها محدودتر شود

اما متأسفانه مرسوم شده برای هر کتابی که منتشر می‌شود، ولو یک کتاب کوچک، و یا کتابی که ارزش علمی و ادبی مختصری دارد، مراسم رونمایی بگیرند.

این شاعر خاطرنشان کرد: به نظر می‌رسد در برگزاری رونمایی‌ها، پررنگ کردن آن‌ها و رونمایی گرفتن برای هر کتابی دچار افراط شده‌ایم. به مرور زمان این قضیه عام شده و لطف و کیفیت خود را از دست می‌دهد؛ به همین دلیل در جلسات رونمایی تعداد افراد اندکی شرکت می‌کنند زیرا هرچند روز یک‌بار یک مراسم رونمایی برگزار می‌شود.

او در ادامه افزود: گاهی هزینه زیادی برای رونمایی یک اثر گذاشته می‌شود، مثلا حق‌الزحمه و هدیه به افرادی که درباره کتاب صحبت می‌کنند، تشریفات که مراسم دارد و... به قدری می‌شود که می‌توان با همان هزینه چند جلد از آن کتاب را خرید و به مدرسه‌ها و کتابخانه‌ها اهدا کرد.

کاظمی با بیان این‌که بهتر است جلسات رونمایی با نقد و ارائه دیدگاه حاضران همراه باشد گفت: اگر این جلسات همراه با نقد باشد، حاضران می‌توانند کتاب را ارزیابی کنند. نباید نقد و رونمایی دور از هم باشند. در جلسات باید درباره کیفیت اثر صحبت شود و ویژگی‌های آن، تأثیراتی که دارد و مطالب مرتبط با موضوع کتاب مطرح شود تا برای افراد حاضر در مراسم کارآمد باشد.

او اظهار کرد: زمانی که به برخی از مولفان می‌گوییم برای کتاب شما جلسه نقد و نظربرگزار کنیم، مخالفت می‌کنند و می‌گویند فقط جلسه رونمایی برگزار شود. به نظر می‌رسد از نقد می‌ترسند و این اتفاق خوبی نیست. اگر فقط رونمایی برگزار شود، اثر نویسنده از نقد در امان است و نگرانی ندارد که کتابش چه کیفیتی دارد، چرا که در جلسات نقد ممکن است مطالبی گفته شود که

علی‌اصغر شیرزادی می‌گوید: هرکاری که باعث رونق کتاب و کتاب‌خوانی شود، ستودنی است و جشن امضا و رونمایی اقدامی مثبت است که به ترویج کتاب‌خوانی کمک می‌کند.

این نویسنده در گفت‌وگو با ایسنا، درباره ارزیابی‌اش از رونمایی کتاب و جشن امضا، با بیان این‌که این کار، اقدام مثبتی در جهت معرفی کتاب است، اظهار کرد: مراسم رونمایی و جشن امضا کار بجا و درستی است که در سه چهار سال اخیر بیشتر شده است و با توجه به شمارگان اندک کتاب‌ها، این مراسم توانسته به نوعی در ترویج و رونق بخشیدن به کتاب‌خوانی کمک کند.

او تأکید کرد: با توجه به وضعیت بسیار تأسّف‌بار شمارگان کتاب، جشن امضا و رونمایی کار مطلوب و خوبی است اما بهتر است برگزارکنندگان این مراسم به آثار نویسندگان شاخص و معروف بسنده نکنند و مقهور نام و شهرت آن‌ها نشوند؛ به نویسنده‌های جوان توجه کنند، زیرا آن‌ها به رغم دشواری‌هایی که وجود داشته در این عرصه دوام آورده و فعالیت می‌کنند.

شیرزادی خاطرنشان کرد: رونمایی و جشن امضای کتاب در شناساندن کتاب و رونق بخشیدن به کتاب‌خوانی مفید، مطلوب و مؤثر است و مطلوب‌تر است که به شاعران و نویسندگان جوان توجه شود.

او درباره این‌که در این‌گونه مراسم مخاطب زیادی حضور ندارد و کسانی که حاضر می‌شوند بیشتر از دوستان و آشنایان نویسنده هستند، گفت: حضور مخاطبان در اختیار نویسنده و ناشر نیست، و این‌طور نیست که نویسنده و ناشر از قبل تصمیم بگیرند که مخاطبان حضور داشته باشند یا خیر، آن‌ها معمولا برای حضور مخاطبان فراخوان می‌دهند، خبرش منتشر می‌شود و علاقه‌مندان در هر حوزه‌ای می‌توانند شرکت کنند و مانعی برای حضور آن‌ها وجود ندارد. نباید توپ را در زمین نویسنده و ناشر بیندازیم.

این داستان‌نویس افزود: باید نگاهی به شرایط

محمدکاظم کاظمی با بیان این‌که در رونمایی از کتاب‌ها دچار افراط شده‌ایم می‌گوید: به مرور این جلسات لطف و کیفیت خود را از دست می‌دهند و باید دایره رونمایی‌ها محدودتر شود.

این شاعر و پژوهشگر درباره تأثیر جشن امضا و رونمایی کتاب در صنعت نشر اظهار کرد: به‌قدری مشکلات صنعت نشر وسیع است که با برگزاری رونمایی‌ها با شکل فعلی، نمی‌توانیم انتظار داشته باشیم که در صنعت نشر تأثیر داشته باشند، اما به‌نظم این رویداد فرصت مغتنمی است که به مرور می‌تواند باری را از دوش نویسنده بردارد.

او افزود: در سایه جشن امضا و رونمایی کتاب نوعی اطلاع‌رسانی درباره کتاب وجود دارد. گاهی می‌بینیم کتابی رونمایی می‌شود و مردم از این طریق و اطلاع‌رسانی رسانه‌ها متوجه می‌شوند که این کتاب منتشر شده است. این مسئله به کسانی که می‌خواهند کتاب را تهیه کنند کمک می‌کند، و جنبه اطلاع‌رسانی جشن امضاها می‌تواند موضوع قابل توجهی باشد.

کاظمی اظهار کرد: این‌که رونمایی و جشن امضا تا چه حد به صورت عملی توانسته باری از صنعت نشر بردارد، موضوعی است که ناشران می‌توانند درباره آن اظهارنظر کنند. باید ارزیابی میدانی شود تا متوجه شویم چه تعداد از کتاب‌های ناشران از این طریق به فروش رفته و چه تعداد از کتاب‌ها از طریق عرضه در کتاب‌فروشی‌ها.

او با بیان این‌که باید دایره رونمایی‌ها را محدودتر کنیم، گفت: به‌نظم باید از آناری که به نوعی رویدادی مهم در حوزه خود به حساب می‌آیند و یا اثری که سال‌ها زمان برده تا منتشر شود رونمایی شود. در واقع آثار متمایز، متفاوت و ویژه که مردم سال‌ها در انتظار آن بوده‌اند رونمایی شود،

اشاره: در تاریخ معاصر کشور ما، بزرگانی از علما و فرهیختگان علم و تقوا، همچنان گمنام و مغفول مانده‌اند و گویا نهاد یا مؤسسه‌ای در فکر احیا و بزرگداشت خاطره و یاد از خدمات و مبارزات آنان، نیست. حضرات آیات: حاج شیخ غلامحسین تبریزی، حاج میرزا خلیل کمره‌ای، حاج شیخ مهدی سراج انصاری، حاج شیخ مجتبی عراقی، حاج میرزا عبدالله مجتهدی... و ده‌ها شخصیت دیگر، از جمله کسانی هستند که نام و یاد از آنها در هیچ یک از محافل علمی/حوزوی/فرهنگی مطرح نیست. پیشنهاد می‌شود کسانی که توانایی دارند، در این باره اقدام بکنند و یاد و خاطره این رجال را بزرگ بدارند. ماه مبارک شعبان مصادف با رحلت آیت‌الله حاج شیخ غلامحسین تبریزی است. به همین مناسبت یاد از آن بزرگمرد به عمل می‌آید:

یادی از قائد روحانی، آیت‌الله عبدخدائی

۱. میلاد و مبارزات:

آیت‌الله میرزا غلامحسین تبریزی به سال ۱۲۶۰ ش در یکی از روستاهای اطراف «شستر» در خانواده‌ای مذهبی روستایی به دنیا آمد و پس از طی مراحل ابتدایی درسی در مکتبخانه محل، در عنفوان جوانی به تبریز رفت و به کار و تحصیل پرداخت. او که خط خوشی داشت، نخست به عنوان «معلم مشق» در «مدرسه جعفریه»، طلاب و یا جوانان علاقه‌مند را با خوشنویسی آشنا می‌ساخت. در آن برهه، اغلب طلاب و نوجوانان علاقه‌مند به تحصیل، به آموزش خوشنویسی در نزد استادی می‌پرداختند و به همین جهت علما و بزرگان پیشین، اغلب خوش خط بودند و با روان نویس و خودکار سر و کار نداشتند. دوات بود و مرکب سیاه، با قلم نی، که نوکش را هر چند یک بار می‌بایست تراشید!

در همان زمان آقای میرزا غلامحسین به تحصیل ادبیات عرب پرداخت و خواندن کتاب معروف «جامع‌المقدمات» (در صرف و نحو) را در مدت کوتاهی به پایان برد و با توجه به استعداد خدادادی، کتابهای درسی حوزوی در علم منطق و اصول (مانند حاشیه ملاعبدالله و معالم الدین فی علم الاصول) را به سرعت آموخت و سپس در درس بزرگان حوزه علمیه تبریز، کتب دیگر را که در اصطلاح حوزوی «سطح» نامیده می‌شود، فراگرفت و مانند دیگر طلاب خوش استعداد، برای ادامه تحصیل، رهسپار عتبات و حوزه علمیه نجف گردید و پس از طی مراحل مقدماتی، در حوزه‌های درسی «خارج» شخصیت‌های برجسته حوزه نجف، چون آیات عظام: آخوند ملا محمدکاظم خراسانی، سید محمدکاظم یزدی، شریعت اصفهانی و شیخ محمدحسین غروی اصفهانی، شرکت نمود و با تلاش و کوشش خستگی‌ناپذیر خود، به رتبه عالی اجتهاد نائل آمد و پس از اخذ «اجازه اجتهاد» از بعضی از مراجع و اساتید بزرگ، به تبریز بازگشت.

در تبریزی ضمن اشتغال به امور مرسوم علمائی از قبیل اقامه نماز جماعت، تدریس و تبلیغ، هیاتی را هم که در تبریز آن «سره» می‌نامند، تشکیل داد که هدف اصلی از آن، بیان معارف تشیع و تفسیر قرآن برای عموم بود و این نوع هیأت تا آن تاریخ در تبریز رسمیت نداشت، بلکه اغلب با همه «سره‌ها»، برای برپایی مراسم عزاداری تشکیل می‌شد و در بعضی از آنها واعظی هم چند دقیقه‌ای به مسئله‌گویی و موعظه می‌پرداخت.

در مراحل تکاملی فعالیت‌ها، آقامیرزا غلامحسین تبریزی به تأسیس «جمعیت دیانتی» اقدام نمود و در عصر روزهای جمعه، جلساتی برای تبیین عقاید اسلامی و عرضه تفسیری نوین از قرآن تشکیل داد که علاوه بر طلاب و مردم عادی، گروهی از نخبگان علم و فرهنگ هم در آن جمع حضور می‌یافتند و بحث‌های

به مناسبت سالگرد رحلت

مطرح شده در جلسات را به اصطلاح امروز «تقریر» می‌کردند و پس از بازبینی و تکمیل بحث‌ها توسط خود آقا میرزا، در نشریاتی تحت عنوان «تذکرات دیانتی»، چاپ و منتشر می‌کردند که نسخه‌هایی از آن به شهرهای دیگر آذربایجان ارسال می‌گردید.

در صفحه اول نخستین شماره مجله «تذکرات دیانتی» که در ماه جمادی الاول ۱۳۴۵ق، به عنوان «مقاله اول» منتشر گردید، محتوا و مطالب نشریه، «مذاکرات قائد روحانی حضرت مستطاب آقای شیخ غلامحسین آقا دامت برکاته» معرفی شده بود و این نشان می‌دهد که علاقه‌مندان و شاگردان مکتب تفسیری و جلسه عقیدتی، ایشان را «قائد روحانی» می‌شناخته‌اند و البته این عنوان، بازگوکننده موقعیت علمی و معنوی حاج شیخ نیز تواند بود.

به گفته مرحوم پدرم آیت‌الله حاج سیدمرتضی خسروشاهی که خود از علمای مبارز ضد استبداد دوره رضاخانی بود: «آقا میرزا غلامحسین اصولاً آدم پرتحرکی بود، آرام و قرار نداشت، دنبال کار و فعالیت بود. اگر هم تحرکی نبود، او سعی می‌کرد که بقیه را حرکت دهد و برای همین هم در واقع همیشه تحت فشار عمال استبداد در تبریز قرار داشت و در جریان «اتحاد شکل» و تغییر اجباری لباس مردم توسط رژیم رضاخان، آقامیرزا غلامحسین مردم را تشویق و تحریک نمود که در مساجد و یا منازل علمای بزرگ متخصص شوند و اعتراض خود را به هر نحوی که مقدور هست، اعلام دارند.

در همین برهه، خود ایشان نیز همراه عده‌ای در منزل مرحوم حاج میرزا ابوالحسن انگجی که از علمای برجسته شهر بود، متخصص شده بود که با هجوم مأموران نظامیه، عده‌ای کتک خوردند، گروهی دستگیر شدند و بقیه فرار نمودند و آقامیرزا غلامحسین هم مخفی شد و چند ماهی معلوم نبود که کجاست! مأموران که سخت به دنبالش بودند و او را محرک مردم و قیام و تحصن آنها می‌دانستند، نتوانستند پیدایش کنند. تا اینکه پس از چند ماه، شنیده شد که مخفیانه به مشهد مقدس رفته و آنجا اقامت گزیده است. و این گویا به تاریخ ۱۳۱۳ ش بود.

پیش از این «تبعید خودخواسته»، حاج شیخ سفری هم به عتبات عالیات نمود و علما و مراجع نجف و کربلا را در جریان حوادث تبریز و قلدری رضاخان و اعمال ضد مذهبی او قرار داد و به همین دلیل بود که می‌دانست اگر به تبریز بازگردد، زندانی خواهد شد، ترجیح داد که تبعید اختیاری به آستان قدس رضوی را، چون نعمتی بزرگ، انتخاب کند.

در جریانات بعدی، از جمله مسأله اتحاد شکل و کشف حجاب، علمای بزرگ تبریز سخت به این امر اعتراض کردند؛ ولی چون رضاخان تصمیم نهایی خود را در مبارزه با مذهب، به دستور اربابان انگلیسی‌اش گرفته بود، به سرکوب وحشیانه مردم در مساجد و تکایا و حتی در خیابان‌ها پرداخت و علمای بزرگی چون آیت‌الله انگجی، آیت‌الله آقامیرزا صادق آقا تبریزی، آیت‌الله سیدمرتضی خسروشاهی و چند نفر دیگر را دستگیر و به شهرهای مختلف از جمله: سمنان، اردبیل، سمنندج و بعد قم، تبعید نمود و بعضی‌ها هم زندانی شدند که پدر من در سمنان مدتی زندانی بود و بعد به مشهد مقدس تبعید گردید.

... آقامیرزا غلامحسین که اکنون به نام حاج شیخ غلامحسین تبریزی شناخته می‌شد، در «غائله کشف حجاب»، در مشهد بود و در آنجا به مبارزه با رضاخان ادامه می‌داد و در حوادث خونبار و قتل عام مردم زوار به دست دژخیمان رضاخان در مسجد گوهرشاد و حرم مطهر رضوی، از جمله سی نفر علمایی بود که در مسجد حضور داشت که به‌طور طبیعی با عوارض و تبعات آن روبرو گردید...

... حاج شیخ در مبارزات بعدی، به‌ویژه در مسأله نهضت ملی شدن صنعت نفت به رهبری آیت‌الله

یادی از قائد روحانی

سید هادی خسروشاهی

کاشانی، حرکت انقلابی مسلحانه فدائیان اسلام، نهضت امام خمینی (ره) و در همه مراحل نهضت پیشگام و پیشتاز بود که شرح چگونگی حوادث آن نیاز به تألیف کتابی مستقل دارد و ورود در آن مباحث، در این یادداشت کوتاه عملی و مقدور نیست.

حاج شیخ در مشهد مقدس نیز مانند تبریز، همچنان در راستای استمرار خدمات علمی-فرهنگی کوشا بود. او نخست با همکاری مرحوم آیت‌الله آقا سیدجواد خانم‌های، مدرسه‌ای به نام «دارالتعلیم» برای تحصیل فرزندان مردم دیندار تأسیس نمود و بعد «مدرسه جعفریه» را برای سکونت و تحصیل طلاب بنیان گذاشت و پرداخت هزینه‌های جاری آن را به عهده گرفت.

حاج شیخ با اخلاق نیکویش با همه علمای مشهد مقدس، در هر رتبه‌ای که بودند، روابط حسنه‌ای داشت و برای همه آنها احترام قائل بود و آنها نیز متقابلاً به شیخ بزرگوار احترام می‌گذاشتند تا آنجا که مرحوم آیت‌الله سیدمحمد‌های میلانی، مرجع عالیقدر ایشان را «شیخ‌العلماء» لقب داده بود.

حاج شیخ علاوه بر تدریس دروس سطح و خارج، در منزل خود و برگزاری جلسه تفسیر قرآن در روزهای جمعه، باز مانند تبریز به نشر مجله «ندای حق» در استمرار «تذکرات دیانتی» ادامه داد و ضمن تألیف کتابهای ارزشمندی چون «راهنمای سعادت»، «رهبر حقیقت»، «اصول مهذب»، «الدرالتمینه»، «الانوار الامعه»، خود را در قید «مؤلف» بودن، محدود نساخت و «وجه اعجاز قرآن» مرحوم علامه بلاغی و «اعتقادات» مرحوم شیخ مفید را ترجمه و منتشر نمود و آثاری نیز در پاسخ به شبهات احمد کسروی، شیخ مردوخ کردستانی و دیگر سران فرق انحرافی نگاشت که در زمان خود، منشأ آثار مثبتی در رد اباطیل آن گمراهان بود.

۲. «تذکرات دیانتی» و «ندای حق»



در آذربایجان و شاید همه مناطق ایران یک قرن پیش، خواندن روزنامه و مجله، برای عموم به‌ویژه علما و روحانیون و طلاب، «مجاز» نبود و شاید یک «خط قرمز» پررنگ به حساب می‌آمد تا چه رسد به اقدام به نشر مجله و نشریه توسط خود روحانیون!... در تبریز آن طور که من حتی در دوره‌های بعد به یاد دارم و شاهدش بودم، حتی روزنامه‌خوانی طلبه و روحانی در نزد خواص کم‌بصیرت و عوام تابع آن نوع خواص، همراه با بدبینی نسبت به آن طلبه و روحانی بود؛ یعنی بر نمی‌تاییدند که طلبه‌ای روزنامه بخواند؛ چون اصل نشر روزنامه و مجله، از دیدگاه آنها، مانند لباس و کلاه جدید، نوعی «تشبه به کفار» بود. همان‌طور که حضور در مدارس جدید، به اصطلاح دولتی، هم مجاز نبود، و حتی اخذ شناسنامه هم، اوایل امر، در تبریز غیرمجاز اعلام شده بود.

بخش اول

در همچو جوی، اقدام یک روحانی به چاپ و نشر روزنامه یا مجله، شجاعت و شهامت فوق‌العاده‌ای می‌خواست و چنین کسی با توجه به شرایطی که اشاره شد، باید پذیرای تبعات آن هم می‌شد، از جمله: اتهام کم‌سوادی، بی‌توجهی به مبانی شرعی-در لزوم عدم تشبیه به کفار. و ضرورت دوری از هر چیزی که نو بود... و این البته در مخیله آنها، ظاهراً نوعی «مبارزه منفی» محسوب می‌شد که به طور طبیعی در درازمدت، ثمره‌ای به بار نمی‌آورد.

در این دوران، ناگهان دو نشریه، به شکل مجله ماهنامه در تبریز انتشار یافت: «تذکرات دیانتی» (شماره اول سال اول: غرّه شهر جمادی‌الاول ۱۳۴۵ق) که مسئولش «قائد روحانی حضرت مستطاب آقای شیخ غلامحسین آقا دامت برکاته» بود که «عجالتاً ماهی دو دفعه طبع» می‌شد؛ و دیگر مجله «الدین و الحیاه» (شماره اول: ۱۵ شهر رمضان المبارک ۱۳۴۶ق) که ناشرش «الحاج میرزا علی مقدس» از علمای معروف آذرشهری بود که آن هم «عجالتاً ماهی دو شماره طبع و نشر» می‌شد.



در صفحه نخست شماره اول «تذکرات دیانتی» نشریه چنین معرفی می‌شود: «مجلس دیانت اسلامی که روزهای جمعه در کوچه مجتهد طرف عصر، چهار ساعت به غروب مانده تشکیل می‌یابد، مذاکرات قائد روحانی حضرت مستطاب آقای شیخ غلامحسین آقا دامت برکاته را بعضی از اعضای محترم مجمع به رشته تحریر آورده، از طرف جمعیت دیانتی به واسطه این اوراق، برای استفاده عموم، طبع و نشر می‌شود». پس از این معرفی‌نامه در صفحه اول نشریه، زیر عنوان «تمنی»، به خوانندگان محترم یادآوری می‌شود: «تمنی از ارباب معارف آنکه اگر در عبارات و الفاظ آن سهو و نسیانی یا اغلاط طبیعی بوده باشد، لطفاً اغماض و اگر در اصل موضوع ایراد و اعتراض داشته باشند، کتابا به جمعیت دیانت اسلامی (کوچه مجتهد) ابلاغ فرمایند... سپس به مراکز فروش و توزیع و محل چاپ که «مطبعه سعادت» تبریز بود، اشاره می‌شود.

مطالب این مجله که «قائد روحانی» در «مجلس جمعیت دیانت اسلامی» آن‌ها را ایراد می‌کرد و مریدان و علاقه‌مندان ایشان تقریر می‌کردند، به تحریر درآمده زیر نظر خود ایشان، به شکل مجله‌ای منتشر می‌شد؛ ولی مقالات نشریه «الدین و الحیاه» طبق معرفی‌نامه در صفحه اول، «مؤلف و نگارنده آن الحاج میرزا علی مقدس» بوده که در توضیح هدف نشریه می‌نویسد: «مقالات مندرجه دینی، علمی، ادبی، اخلاقی، تاریخی، صحنی خواهد شد» و سپس مانند مدیریت نشریه «تذکرات دیانتی»، «از عموم معارف خواهان و ارباب دانش متمنی است اگر در عبارات و الفاظ سهو و نسیان و یا اغلاط طبیعی ملاحظه فرمایند، لطفاً اغماض [کنند] و اگر

نجات می‌دهد. مطالعه این کتابها (تذکرات دیانتی) برای همگان به‌ویژه طلاب علوم دینی و دانش‌آموزان آموزشگاه‌ها و آموزگاران و دبیران سودمند است از کتابفروش‌های مهم‌خریداری فرمایید.»

بدین ترتیب و با این بررسی کوتاه، باید پذیرفت که آیت‌الله حاج شیخ غلامحسین تبریزی، پیش‌تاز و طلیعه‌دار اندیشه نشر مفاهیم اسلامی، به زبان روز، و به شکل مورد علاقه مردم، در شکل نشریه و مجله، در حدود یک قرن پیش بوده است.

مجلات و یا نشریات دینی دیگر در تهران و با شهرهای دیگر ایران (از جمله: قم، تبریز، اصفهان، شیراز، کرمانشاه، همدان و غیره) اغلب سالها بعد، آغاز به انتشار نموده‌اند که ثبت تاریخ آنها به فرصت دیگری نیاز دارد. البته در این مقال، هدف ما «بحث محتوایی» درباره مقالات نشریه نیست، بلکه اشاره‌ای گذرا به تاریخ پیدایش نشریات و مجلات مذهبی، در آن دوران تاریخ سیاسی فکری است که آیت‌الله حاج شیخ غلامحسین تبریزی، پرچمدار نخستین آن بود و من پیشنهاد می‌کنم که دوستان و علاقه‌مندان به مسائل تاریخی و برای احیای ذکران شخصیت بزرگ، و یادآوری نقش ایشان در مسئله نشر، به جمع‌آوری و انتشار مجموعه کامل شماره‌های هر چهار نشریه، همت بگمارند و به عنوان «طلیعه‌دار»، به دست چاپ بسپارند. از نشریه تذکرات دیانتی ۵۰ شماره و از ندای حق ۱۲ شماره جمعاً ۶۲ نسخه چاپ شده است.

بیزارند، نامه‌پرانی می‌کرد و می‌خواست در کانون شیعه فتنه‌ها برانگیزد و مذهب شیعه را که مطابق با حقیقت است، مرموم قلمداد نماید. شاید برخی نورسان فریفته حرف‌های فسادانگیز او بشوند، فلذا این کمترین (غلامحسین تبریزی) محض برای خدمت به دیانت، چند کتاب برای اثبات اینکه طریقه شیعه مطابق با گفتار حضرت رسول اکرم(ص) است نوشتم. هر ماهی یک کتاب منتشر خواهد شد. بهاء سالیانه با کاغذ اعلا الی چهارماه بعد از نشر، ۸۰ ریال و بعد از چهارماه، ۱۲۰ ریال و با کاغذ روزنامه، ۳ تومان کم خواهد شد.»

علاوه بر ندای حق، ایشان در مشهد مقدس دو نشریه دیگر نیز با عنوان «راحت» و «خداپرستی» انتشار می‌داد که این بار مراجعات به امور آن نشریات به عهده حجت الاسلام و المسلمین آقای حاج شیخ محمدتقی عبدخدایی (فرزند ارشد ایشان) به نشانی مشهد جنب مسجدشاه، منزل معظم‌له واگذار شده بود.

در شماره اول «ندای حق» توضیح دیگری آمده که متن آن چنین است: «ندای حق کتاب اول سال دوم تذکرات دیانتی تاریخ ۱۵ رمضان المبارک ۱۳۶۴ مطابق با ۱۳۲۴/۶/۲ شماره مسلسل ۲۵، تأسیس ۱۳۲۳. هر ماهی یک کتاب منتشر خواهد شد. مندرجات آن تقریباً دو مقابل جزوه‌های سال سابق می‌باشد. اگر اندکی در برخی از آنها کم باشد، به واسطه فوق‌العاده در ضمن سال جبران خواهد شد، بهاء یکساله آن که دوازده کتاب باشد، الی چهارماه بعد از نشر هشتادریال، پس از آن ۱۲۰ ریال و با کاغذ روزنامه سی ریال کم خواهد شد. این کتابها به یاری خدا اصول عقاید حقه شیعه را با دلیل و برهان و تعلیم جوهریه و قوانین اصلاحیه کتاب و سنت را به شما می‌آموزد. این کتابها (نقد و میسور) با اسلوب ساده درخور فهم همگان نگاشته شده، این کتابها شما را به حقایق دینی آشنا ساخته از پابندی به خرافات

آمده است: «ندای حق کتاب دوم سال دوم تذکرات دیانتی، تاریخ ۱۵ شوال المکرم ۱۳۶۴ مطابق با



۱۳۲۴/۶/۳، شماره مسلسل ۲۶، تأسیس ۱۳۲۳. تذکر: بحمدالله به یاری خدا سال اول تذکرات دیانتی را به انجام رسانیده و آفتابی نمودیم که عقاید شیعه مطابق با دلائل محکمه است و در طریقه تشیع هیچ چیز بدون برهان پذیرفته نمی‌شود و از بیانات ما در آن تذکرات روشن گردید که سیه‌دلی که ادعای برانگیختگی می‌نماید و به مقام آیین‌سازی آمده، بسی از حقایق دور و فریفته دشگان او گمراهند. شگفتا سیه‌ضمیری بدتر از او که خود را از اهل تسنن قلمداد می‌نماید و حال آنکه جمیع اسلامیان از او

نقش علمای شیعه در حمایت از منابع ملی

زمان (عج) و یا حتی اعتقادشان به توقیع خاص بودن آن از طرف امام زمان (عج) شکل گرفت و سرانجام به پیروزی رسید.

ج. نقش شهید مدرس در لغو قرارداد ۱۹۱۹ و وثوق الدوله

در سال ۱۹۱۷ که انقلاب اکتبر روسیه پدید آمد، نفوذ روسها در ایران تا حدودی از بین رفت. انگلیسی‌ها که جای رقیب دیرینه خود را خالی می‌دیدند سعی کردند با یک قرارداد اقتصادی، سلطه کامل خود بر ایران را فراهم کنند. بر همین اساس قراردادی در سال ۱۹۱۹ بین انگلیسی‌ها با نمایندگی سرپرسی کاکس، وزیر مختار بریتانیا در ایران و دولت ایران با نمایندگی وثوق الدوله نخست وزیر وقت بسته شد. هر چند در این قرارداد به ظاهر بر استقلال و تمامیت ارضی ایران تأکید شده بود اما با توجه به سلطه انگلیسی‌ها بر امور نظامی و مالی ایران عملاً استقلال از بین می‌رفت. ظاهر این قرارداد یک نوع همکاری مالی و نظامی بین ایران و انگلیس و استفاده از تجربیات انگلیسی‌ها برای به روز کردن سیستم‌های مالی و اقتصادی، اداری، نظامی و ارتش کشور بود، اما ضائم و محتوای کمیسیونهای تشکیل شده و نحوه تصویب آئین نامه‌های قرارداد، عمق فاجعه را نشان می‌داد.

شهید مدرس که تابعیت و محکومیت ایران را بر نمی‌تافت، قرارداد وثوق الدوله را به منزله تحکیم مواضع ابرقدرتها و افزایش رنج ملت ایران دانست و به محض انتشار خبر انعقاد قرارداد، با شور و هیجان بسیار پا به میدان ستیز با استعمار نهاد و با آن مخالفت ورزید. وثوق الدوله سعی داشت این قرارداد را در مجلس به تصویب برساند ولی بر اثر مخالفت‌های مدرس و افکار عمومی، مجلس این قرارداد را رد کرد و وثوق الدوله نیز از کار برکنار شد. مدرس افزون بر صحن مجلس در عرصه‌های دیگر نیز با قرارداد ۱۹۱۹ مبارزه کرد، از جمله قیام میرزا کوچک خان جنگلی را که ضد این قرارداد بود تأیید کرد و از مردم خواست با او همکاری کنند.

داشت و به وضوح آثار خود را بر زندگی مردم نشان داد. یکی از دلایل ناکامی تجار و کسبه مسلمان ایرانی، تقلب‌های تجار فرنگی بود و این در حالی بود که تجار مسلمان به دلیل پای بندی به احکام شرعی از چنین کارهایی پرهیز داشتند. بنابراین در رقابت اقتصادی بین تجار مسلمان و فرنگی، فرنگیان گوی سبقت را می‌ربودند.

پس از تصویب و اعلان رسمی امتیاز، برای هریالتی هیئتی از فرهنگی‌ها با عنوان وکلای کپانی تشکیل و مقرر شد. این هیئت‌ها با اعزام به مناطق مختلف کار خود را آغاز کنند. اولین گروه اعزامی فرنگیان به ایالت فارس رفتند. مردم شیراز به شیوه مرسوم همیشگی برای دادخواهی و شکایت به پناهگاه و ملجأ اجتماعی رایج خود، یعنی علما رجوع کردند. مرجع اصلی مردم در این مسئله در شیراز آیت‌الله سیدعلی اکبر فال اسیری، بود که به دلیل شجاعت و قوه بیانش در بین علمای شیراز معروف بود. مرحوم فال اسیری در اجتماع مردم در شیراز به منبر رفت و با سخنرانی مهمی، علیه دولت و صاحب امتیاز اعلام جهاد کرد.

در تبریز نیز سر و صدای مردم بلند شد و چون شنیده بودند میرزای شیرازی در تلگراف به ناصرالدین شاه امتیاز انحصاری توتون و تنباکو را برخلاف مذهب دانسته است، مغازه‌ها را بستند و نزد آیت‌الله میرزا جواد آقا تبریزی رفتند و حدود بیست هزار نفر مسلح برای مقابله با هر اتفاقی فراهم کردند. در اصفهان نیز همانند سایر شهرهای ایران مردم برای حل مشکل به علما رجوع کرده و علما هم بهترین و تنها راه مقابله با این قرارداد ننگین را ممنوعیت استعمال دخانیات و سد باب معاملات و داد و ستد این اجناس دانستند. در تهران نیز حرکت به رهبری روحانیون به خصوص مرحوم میرزا حسن آشتیانی و شهید شیخ فضل الله نوری آغاز شد و تداوم پیدا کرد.

سرانجام نهضت عظیم تحریم تنباکو با اقدام علمای بزرگ مناطق مختلف ایران، قیام مردم و حکم میرزای شیرازی و تبعیت مردم از این حکم، براساس اعتقادشان به ولایت میرزا و نیابت او از امام

قرارداد رژی، قراردادی بود که ناصرالدین شاه با یک شرکت انگلیسی بنام رژی در سال ۱۳۰۷ منعقد کرد. براساس این قرارداد، امتیاز انحصاری تولید، خرید و فروش و تجارت دخانیات، یعنی توتون و تنباکوی کشت ایران، در داخل کشور به مدت پنجاه سال از تاریخ امضای این انحصارنامه به ماژور تالبوت و شرکای وی واگذار شد.

پیامدهای گوناگون قرارداد تنباکو، موجب نارضایتی‌هایی در بین اقشار مختلف جامعه شد که این نارضایتی‌ها باعث شکل گیری نهضت تحریم تنباکو در ایران شد. مشکلاتی را که براساس این قرارداد برای مردم ایران پیش آمد می‌توان در سه بعد فرهنگی، مذهبی، اقتصادی و سیاسی بررسی کرد. مشکلات فرهنگی، مذهبی مثل گسترش فساد، فحشا و لابیایی گری، به دلیل حضور فرنگیان در ایران، رفتارهایی مثل بی حجابی، شراب خواری، قماربازی، روابط نامشروع با زنان و ... که بر رفتار ایرانیان تأثیرگذار بود. تبلیغ مسیحیت، تضعیف احکام اسلامی، تحقیر و ذلت مسلمین در مقابل کفار، از دیگر پیامدهای منفی فرهنگی، مذهبی این قرارداد بود.

مشکلات اقتصادی قرارداد دو دسته بود؛ دسته اول مشکلات کلی و کلان قرارداد که ضرر کلان برای دولت و مردم داشت. دسته دوم مشکلات جزئی که برای آحاد افراد جامعه پدید آورده بود. یکی از مشکلات کلان این قرارداد، تناسب نداشتن بین امتیازهای داده شده و امتیازهای گرفته شده بود. حق الامتیاز این قرارداد برای دولت ایران سالانه پانزده هزار لیره بود، در حالی که مشابه همین امتیاز را انگلیسی‌ها با پرداخت ۶۳۰ هزار لیره از عثمانی گرفته بودند، یعنی حدود چهل برابر حق الامتیاز ایران. این در حالی بود که تولید توتون و تنباکو ایران بسیار بیشتر از عثمانی بود.

از آنجا که بخش زیادی از مردم ایران (حدود یک پنجم آنها) از لحاظ اقتصادی، درآمد و شغلشان به تنباکو ارتباط داشت. اعم از کشاورز، زمین دار، دلال، فروشنده، تاجر و ... پیامدهای اقتصادی این امتیاز، نمود زیادی در فضای عمومی جامعه

در اصل مندرجات و مطالب ایراد و اعتراض داشته باشند، کتاب به محل مزبور (تبریز، بازار استاد شاگرد منزل شخصی مؤلف) ابلاغ فرمایند.» محل توزیع و چاپخانه هم همان مراکز است که «تذکرات دیانتی» در صفحه اول خود ذکر کرده است.

در واقع تشابه کامل مطلب مندرج در صفحه اول نشریه دوم نشان می‌دهد که انگیزه نشر آن که یک سال بعد از نشریه اول به دست چاپ سپرده شده، برگرفته از نشریه اول است؛ یعنی در واقع مشوق اصلی مرحوم آیت‌الله حاج میرزا علی مقدس که از علمای آذرشهر و مقیم تبریز بود، همان نشریه تذکرات دیانتی بوده است. آیت‌الله مقدس که بعدها به آذرشهر بازگشت و عالم طراز اول آن منطقه بود، پدرزن شهید آیت‌الله شیخ حسین غفاری بود و من به خاطر دارم که او هروقت از آذرشهر به تبریز می‌آمد، در قسمت بیرونی منزل پدری ما اقامت می‌کرد و دید و بازدیدهایش در منزل ما انجام می‌گرفت ... از فرزندان ایشان، حجت‌الاسلام و المسلمین حاج شیخ محمد مقدس هم اکنون یک مدرسه علمیه را در تهران اداره می‌کند.

به هر حال پس از شرایط ویژه‌ای که برای آیت‌الله شیخ غلامحسین تبریزی پیش آمد، ایشان به استمرار تبعید خودخواسته تن داد و مقیم مشهد مقدس گردید و در آنجا به موازات تدریس، برگزاری نماز جماعت و اقامه «نماز جمعه» و تأسیس مدارس دینی و شرکت در امور خیریه و عام‌المنفعه و تألیف کتاب و رساله‌های دینی سودمند، نشریه «ندای حق» را که در واقع ادامه نشریه «تذکرات دیانتی» بود (و به عنوان سال دوم آن)، این بار به عنوان «کتاب» منتشر ساخت که «کتاب اول» آن در ۱۵ رمضان المبارک ۱۳۶۴ ق مطابق ۱۳۲۴/۶/۲ انتشار یافت.

در معرفی «ندای حق» در صفحه اول، چنین

ادامه از صفحه اول

خیانت بار بودن این امتیاز به حدی واضح بود که نویسندگان خارجی نیز از آن ابراز تعجب کردند. وقتی خبر انعقاد این قرارداد در ایران منتشر شد، در بین مردم و علما هیچانی بی سابقه پدید آمد. آنان که با اجرای مفاد قرارداد، خود را اسیر یوغ استعمار و برده کفار می‌دیدند، سراسیمه به حضور آیت‌الله ملاعلی شتافتند و راه حل این مشکل را از ایشان خواستند. آیت‌الله کنی و شیخ صالح عرب از علمای وقت نیز براساس وظیفه دینی و آگاهی سیاسی، پرچم مخالفت با ناصرالدین شاه و بانی اصلی امتیاز، سپهسالار را برافراشتند. آیت‌الله کنی در نامه به شاه وی را از عواقب شوم واگذاری چنین امتیازهایی به انگلیسی‌های فریبکار برحذر داشت و شخصیت صدراعظم را بازخواست کرد.

ایشان در نامه خود خطاب به ناصرالدین شاه توضیح داد که واگذاری این امتیاز چگونه اختیار اموال عمومی کشور را از ملت و شاه می‌گیرد و چه خسارت مالی شدیدی به جا می‌گذارد که به راحتی جبران شدنی نیست. سپس ایشان به تبویح دولت و دربار و به تعبیری شخص شاه می‌پردازند که به چه حقی و براساس کدام ضابطه و اختیار، منابع ملی و شخصی افراد را به دیگران واگذار کرده است. ایشان همچنین با یادآوری نحوه نفوذ انگلیسی‌ها در هند، به خطر سیاسی و فرهنگی این اقدام که موجب سلطه انگلیسی‌ها و کفار بر ایران می‌شود، اشاره کردند. ایشان در انتهای نامه از شخص شاه می‌خواهند که اهتمام بر حفظ دین و دولت داشته باشند و دست خائنن به این مملکت و دین را کوتاه کنند؛ از جمله عامل قرارداد ننگین روتیر، یعنی میرزا حسین خان سپهسالار که بدون اجازه و مشورت با عقلا و خیرخواهان دولت چنین قراردادی را بسته است.

براساس این نامه و دستور آیت‌الله ملاعلی کنی، ناصرالدین شاه، میرزا حسین خان را از صدر اعظمی عزل کرد.

ب. لغو قرارداد رژی با حکم ولایی میرزای شیرازی

نشست علمی صلح، کلیدامنیت جهان با نگاهی به زندگی و اندیشه‌های مرحوم آیت‌الله علامه حاج میرزا خلیل کمره‌ای (ره) با حضور پژوهشگران و اندیشمندان عرصه دین مانند دکتر مهدی محقق، دکتر مهدی گلشنی و استاد سیدهادی خسروشاهی در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار شد.



دکتر مهدی محقق در سخنانی گفت: بیش از چند روز از جراحی چشم من می‌گذرد و قاعدتاً نباید از منزل بیرون می‌آمدم، اما به دلیل ارادتی که به مرحوم آیت‌الله کمره‌ای داشته، بر خود لازم دانستم که در مجلس بزرگداشت ایشان حضور داشته باشم. وی افزود: مرحوم آیت‌الله کمره‌ای از دانشمندان کم‌نظیر زمان ما بودند. من در دورانی در تهران تحصیل کردم که دانشمندان فراوانی در آن حضور داشتند که تدریجاً از تعداد آن‌ها کم شد.

دکتر محقق ادامه داد: اولین استادی که من شاگرد ایشان بودم، مرحوم آشتیانی بودند که در مدرسه سپهسالار قدیم تدریس می‌کردند. در کنار ایشان بزرگانی همچون آقا میرزا الهی قمشه‌ای و مرحوم میرزا تبریزی خیابانی تدریس می‌کردند که تعداد این بزرگان در مدرسه سپهسالار قدیم شاید از ۱۰ نفر بیشتر نبود.

وی با اشاره به کتاب عنصر شجاعت مرحوم آیت‌الله کمره‌ای، گفت: این کتاب را مرحوم پدرم داشتند و در سخنرانی‌های خود از آن استفاده می‌کردند. همت آیت‌الله کمره‌ای (ره) در راستای تقریب مذاهب اسلامی بود و در کنگره شیخ طوسی که به همت آیت‌الله واعظ‌زاده خراسانی در مشهد برگزار شد، یکی از افراد مهمی که حضور داشتند، مرحوم آیت‌الله کمره‌ای بودند که به جهت هدفشان یعنی تقریب مذاهب سخنان خود را با این جمله شروع کردند که مگر «ستی» آن نیست که بر سنت پیغمبر باشد و ما شیعیان هم، همه بر سنت پیغمبر هستیم.

وی ادامه داد: آیت‌الله کمره‌ای در حقیقت با این جمله توجه مستمعین را به خود جلب کردند که ما هیچ اختلاف ماهوی با هم نداریم و باید تلاش کنیم تا اختلافات را از پیش برداریم.

این پژوهشگر برجسته با بیان این‌که بزرگان دین در ادوار مختلف تلاش داشتند تا بین مذاهب آشتی ایجاد کنند، گفت: دانشمندان زیادی مانند شیخ طوسی با نوشتن کتاب‌ها سعی کردند تا این آشتی را ایجاد کنند باید افرادی با مطالعه درباره زندگی آیت‌الله کمره‌ای شرح احوال این اندیشمندان را بنویسند، تا با گذشت دو، سه نسل از آنان، این بزرگان فراموش نشوند. در این زمینه باید طلبه‌های جوان تشویق شوند تا افکار گذشتگان را برای آیندگان مکتوب کنند تا روش علمی و عملی آنان مکتوب شود.

دکتر حسینعلی قبادی، رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی هم در سخنانی با تأکید بر جایگاه مرحوم آیت‌الله کمره‌ای، گفت: برخی پدیده‌ها به دلیل شدت دلالت‌گری و لایه‌های عظیم معنایی درون آنها باید مجدداً خوانده شوند. علماء، اندیشمندان و فرهیختگان از این دسته‌اند و مرحوم آیت‌الله کمره‌ای که ما امروز

پیش‌تاز عرصه تقریب

آیت الله میرزا خلیل کمره‌ای

بر خوان فرهنگ و معنویت ایشان نشستیم از جمله این افراد است.

وی با اشاره به شخصیت آیت‌الله کمره‌ای به عنوان انسانی که در همه عصرها برای همه نسل‌ها سخن‌نو دارد، افزود: جهان بیرون انسان‌ها را جهان درون آنان می‌سازد و ما همان انسان‌ها همان قدر که جهان درون خود را ساخته‌ایم، می‌توانیم جهان بیرون مان را بسازیم.

رئیس پژوهشگاه علوم انسانی خاطرنشان کرد: ما اگر با درون خود صلح کرده‌ایم، می‌توانیم در جهان بیرون هم صلح ایجاد کنیم. گروه تروریستی داعش هم به دلیل جهنم درونی خود، دنیای اطراف خود را به جهنم تبدیل می‌کند.

وی تأکید کرد: اما امام خمینی (ره)، انقلاب ما که انقلاب رحمت است را بدون سلاح، قتل و خشونت رهبری کرد. ایرانی همواره به دنبال حقیقت‌گرایی است و به همین دلیل به دنبال حقیقت مطلق یعنی دین مبین اسلام رفته و همواره صلح را بر خشونت و تجاوز ترجیح می‌دهد. آیت‌الله حاج شیخ محسن اراکی، دبیرکل مجمع تقریب مذاهب اسلامی نیز در ادامه، با بیان اینکه زبان من از سخن گفتن درباره آیت‌الله کمره‌ای قاصر است، گفت: متأسفانه هنوز شخصیت ایشان در عرصه جامعه اسلامی گمنام است، آثار علمی و اجتماعی گران‌سنگی از ایشان برجای مانده است و من امیدوارم این آثار به وسیله پژوهشگران شایسته و به شکل مناسبی برای بهره‌برداری اهل نظر عرضه شود.



وی ادامه داد: یکی از مباحث مورد توجه آیت‌الله کمره‌ای این بود که اسلام نظامی است که توانایی برقراری یک جامعه واحد را در خود دارد. آیت‌الله اراکی افزود: اسلام به دنبال نهاد اجتماعی واحدی است که اگر ادعا کنیم این موضوع بزرگترین آرزوی جهان اسلام بوده است، ادعای گزافی نداشته‌ایم. کما این‌که قرآن کریم هم تأکید دارد که هدف انبیاء ایجاد جامعه‌ای واحد مبتنی بر عدل و برادری است.

وی گفت: در چنین جامعه‌ای پراکندگی ممنوع است و مصلحان جهان اسلام هم در دو قرن اخیر بر پیام وحدت تأکید دارند و معتقدند که تنها راه برون رفت جوامع بشر از مشکلات، رسیدن به وحدت است.

آیت‌الله اراکی تأکید کرد: یکپارچگی چنین نظامی الزاماً به این معنا نیست که در همه ریشه‌های اعتقادی، اتحاد نظری وجود داشته باشد ولی بشر می‌تواند با یک نظام واحد نسبت به مدیریت شئون خود به اجماع برسد هر چند تفاوت نظر وجود داشته باشد.

وی افزود: ما می‌توانیم نظام اسلامی خودمان را به نحوی عرضه کنیم که محل اجماع همه اندیشمندان و همه کسانی باشد که دغدغه فضیلت دارند.

آیت‌الله اراکی با تأکید بر این‌که اسلام، اندیشه‌های خود را با هیچ اندیشه‌ای که در راستای وحدت و صلح باشد، در تضاد نمی‌بیند، گفت: پدرم برای اولین بار مرا با شخصیت آیت‌الله کمره‌ای آشنا کرد. اقدامات ایشان در سطح بین‌المللی بسیار اثرگذار بود. آیت‌الله کمره‌ای

در همه عرصه‌های علوم تخصصی اسلامی مانند فقه، اصول و فلسفه قلم زده و آثار علمی ارزشمندی از خود برجای گذاشته است. دکتر صدوقی سها، نویسنده و پژوهشگر هم در ادامه با ذکر خاطراتی از مواجه خود با مرحوم آیت‌الله کمره‌ای، دریایی برای سلیقه‌های مختلف بود که ما باید جام کوچکی برداریم و از وجودشان بهره‌مند شویم. وی افزود: ما امروز در همه دانشگاه‌ها می‌بینیم که عرفان و تصوف به عنوان مترادف یکدیگر استفاده می‌شوند

در حالی که یافته‌های ما نشان می‌دهد هر یک مقوله‌های جداگانه‌ای است و عرفان حقه اهل بیت نزد مرحوم آیت‌الله کمره‌ای دیده می‌شود. حجت‌الاسلام والمسلمین حاج شیخ ناصرالدین کمره‌ای، فرزند آیت‌الله علامه کمره‌ای هم در این مراسم به بیان تاریخچه‌ای از زندگانی پدر پرداخت و گفت: آیت‌الله در سن ۱۰ سالگی با اجازه والدینش برای تحصیل به خمین و سپس خوانسار کوچ کرد و چند سال علوم ادبی و مقدمات عربی را نزد ملا محمد بیدهندی و سپس نزد حاج سیدعلی اکبر بیدهندی و آقا سیداحمد جاده‌ای طی کرد در سال ۱۲۹۸ شمسی در سن ۲۰ سالگی به اراک رفته و نزد آیت‌الله العظمی حاج شیخ عبدالکریم حائری یزدی و دیگر اساتید فقه و اصول فلسفه الهی را آموخت.

وی افزود: ایشان در دوران تحصیلات در اراک با تنگدستی مادی دست و پنجه نرم می‌کرد و در یکی از روزها غذائی نداشت تا سد جوع کند، تصمیم گرفت آن روز را روزه بگیرد، فردای آن روز هم تا شب کاملاً گرسنه بود تا بیش از دو روز کاملاً گرسنه بود، نزدیک سحر در خواب می‌بیند پدرش با مقداری نان و پنیر و مواد خوراکی برای دیدار فرزندش به اراک می‌آید، بعد از اذان صبح در حال خواب و بیداری صدای پدر را می‌شنود، درب حجره را باز می‌کند با تعجب پدرش پشت در بود. پدر می‌فهمد که بیش از ۵۰ ساعت غذائی گیر فرزندش نیامده است.

آیت‌الله کمره‌ای تا سال ۱۲۹۹ شمسی در اراک ساکن بوده و پس از مهاجرت استاد مرحومش آیت‌الله العظمی حائری به قم، شاگردان ایشان هم به قم می‌آیند و ۱۵ سال تمام در قم درس خارج فقه و اصول را چند دوره نزد استاد بزرگوارش می‌خواند. ایشان از حضرت آیت‌الله العظمی آقای حاج میرزا حسینی نائینی و آیت‌الله العظمی میرسیدعلی یثربی کاشانی استفاده فراوان برد و رشته معقول، ریاضیات، فلسفه و حکمت را نزد استاد عالیقدر حاج میرزا علی اکبر یزدی معروف به حکیم تلمذ کرد و کتاب اسفار ملاصدرا و مقداری ادبیات فارسی را هم نزد آیت‌الله العظمی رفیعی قزوینی و علم حدیث را نزد آیت‌الله شیخ محمد رضا مسجدشاهی اصفهانی و حاج شیخ عباس قمی و آیت‌الله العظمی سیدمحسن جبل عاملی و آیت‌الله حاج شیخ آقا بزرگ طهرانی و اخلاق و عرفان را نزد آیت‌الله حاج میرزا جواد آقا ملکی تبریزی تکمیل نمودند و با حضرت آیت‌الله العظمی نجفی مرعشی هم مدتی مباحثه و مذاکره داشتند.

فرزند آیت‌الله کمره‌ای با اشاره به شاگردان پدر گفت: مرحوم آیت‌الله حاج شیخ مرتضی حائری یزدی، آیت‌الله سید ابراهیم خوئی، آیت‌الله شیخ عبدالصمد خوئی، آیت‌الله حاج سیدمحمدحسن جزائری، آیت‌الله یحیی طالقانی و آیت‌الله حاج سید کاظم گلپایگانی و آیت‌الله سیدمصطفی کاشفی خوانساری از جمله شاگردان پدر من بودند. وی افزود: تعدادی از دانشمندان به من گفتند پدر شما ۱۰۰ سال آینده را می‌دید و درباره آن فکر می‌کرده و همچنان که مشهود بود خداوند حافظه‌ای بسیار

نشست علمی صلح، کلید امنیت جهان

(در پرتو پیام رسول خدا صلی الله علیه و آله)

نگاهی به زندگی، آراء و اندیشه‌های

آیت‌الله علامه حاج میرزا خلیل کمره‌ای (ره)



سخنران:
آیت‌الله حاج شیخ محسن اراکی
حجت‌الاسلام حاج شیخ ناصرالدین کمره‌ای
دکتر مهدی محقق
دکتر منوچهر صدوقی سها

قوی و استعداد فوق‌العاده‌ای به ایشان داده بود که نتیجه آن تالیفات متعدد است که تعداد آنها به ۷۵ جلد می‌رسد که از جهت حجم بعضی مفصل و بعضی متوسط و بعضاً هم مختصر هستند.

فرزند آیت‌الله کمره‌ای با اشاره به اینکه کتاب‌های پدرش پیرامون ۴ موضوع اصلی درس‌های دعوت پیامبر اکرم (ص)، قرآن مجید، خانه کعبه و مسجدالحرام و چهارده معصوم است افزود: برای نمونه ایشان ۷ جلد کتاب با عنوان عنصر شجاعت، ۴۰۰۰ صفحه تحقیق علمی عمیق درباره امام حسین (ع) و یارانش و ۸۵۰ صفحه درباره سلمان فارسی تحریر کرده است.

وی با اعلام این‌که یکی از بزرگترین اهداف آیت‌الله کمره‌ای تقریب و اتحاد بین شیعیان و اهل تسنن بود و در این راه زحمات فراوان کشیدند، افزود: ایشان در سال ۱۳۳۸ در کنگره اسلامی اردن شرکت کردند و بعد از پایان مجلس به همراهان گفتند امروز وظیفه ما سفر به قاهره برای تشکر از فتوای تاریخی شیخ محمود شلتوت است. پس از اختلاف نظری برخی از همراهان در پی تماس تلفنی به حضرت آیت‌الله العظمی بروجردی و تأیید موکد معظم له، همراه آیت‌الله طالقانی، آیت‌الله کاشانی و آیت‌الله خوانساری به مصر رفتند و سه بار با شیخ شلتوت و مدرسین الازهر ملاقات کردند و طبق دستور آیت‌الله العظمی بروجردی، علامه شیخ شلتوت به ایران دعوت شدند که متأسفانه با فوت ایشان این دعوت به سرانجام نرسید.

فرزند آیت‌الله کمره‌ای اضافه کرد: در سال ۱۳۴۸ به دعوت حجت‌الاسلام آقای واعظ زاده خراسانی در کنگره بزرگداشت هزاره شیخ طوسی در مشهد شرکت کردند و در روز اول جلسه به دعوت رئیس جلسه، آقای علل فاسی یکی از شخصیت‌های علمی مشهور کشور مغرب بودند سخنرانی کرد، نزدیک ظهر پدر به آقای علل فاسی گفت جلسه را برای نماز جمعه تعطیل کنید،

آقای علل فوراً گفت: به اما مکتبم. نماز جمعه در سالن دانشگاه مشهد خوانده شد و همه علماء اهل سنت به ایشان اقتداء کردند. وی افزود: مرحوم والد به مدت ۸ سال با حضرت امام خمینی (ره) هم درس بود و کتاب‌های فقه جواهر و اسفار ملاصدرا را شیرازی را هم مباحثه بودند، در نتیجه بین این دو بزرگوار دوستی و صمیمیتی فوق‌العاده بود به طوری که در مدت بیماری و بستری بودن پدر بیش از ده بار آقایان حجج اسلام امام جمارانی، توسلی، محلاتی و حسن صانعی از طرف امام خمینی از ایشان عیادت کردند.

فرزند آیت‌الله کمره‌ای در پایان گفت: با پیشنهاد دکتر صداقت حسینی و با زحمات فوق‌العاده ایشان کتاب خاطرات خود از مرحوم والد را به صورت کتاب درآورم که به حمدالله این کتاب چاپ و منتشر شده است.

در پایان با اهدای لوح یادبودی به حجت‌الاسلام والمسلمین حاج شیخ ناصرالدین کمره‌ای از مقام مرحوم آیت‌الله حاج شیخ خلیل کمره‌ای (ره) تقدیر شد.

**آیت الله اراکی در دیدار با دبیرکل جنبش
ابتکار ملی فلسطین:**

موضوع فلسطین مهمترین محور برای توحید صفوف مسلمین است

دبیرکل مجمع جهانی تقریب بر اهمیت موضوع فلسطین به عنوان اصلی ترین محور وحدت جهان اسلام تأکید کرد و افزود: نگاه جمهوری اسلامی به مسئله فلسطین یک نگاه صرفاً سیاسی و دیپلماتیک نیست بلکه خواستگاه موضع جمهوری اسلامی در قبال فلسطین یک خواستگاه اعتقادی و آرمانی است.

به گزارش خبرگزاری تقریب، آیت الله محسن اراکی «دبیرکل مجمع جهانی تقریب روز سه شنبه در حاشیه کنفرانس «روسیه و جهان اسلام» که در چچن روسیه در حال برگزاری است با «مصطفی برغوثی» دبیرکل جنبش ابتکار ملی فلسطین دیدار و گفتگو کرد. در این دیدار طرفین بر ضرورت اهتمام به مسئله فلسطین به عنوان مسئله اول جهان اسلام تأکید کردند.

آیت الله اراکی در این دیدار بر اهمیت موضوع فلسطین به عنوان اصلی ترین محور وحدت جهان اسلام تأکید کرد و افزود: نگاه جمهوری اسلامی به مسئله فلسطین یک نگاه صرفاً سیاسی و دیپلماتیک نیست بلکه خواستگاه موضع جمهوری اسلامی در قبال فلسطین یک خواستگاه اعتقادی و آرمانی است.

دبیرکل مجمع جهانی تقریب با اشاره به تشکیل اتحادیه علمای مقاومت توسط جمهوری اسلامی ایران به دست مجمع جهانی تقریب، برای حمایت همه جانبه علمای اسلام از آرمان فلسطینی، بر ضرورت همکاری و هم افزایی جریان های فلسطینی با این اتحادیه در راستای تحقق اهداف این نهاد اثرگذار تأکید کرد و افزود: این اتحادیه همواره در حال گسترش و توسعه در کشورهای مختلف جهان اسلام است و به صورت ماهانه و هفتگی اشخاص مهم و ذی نفوذ از نخبگان جهان اسلام به این اتحادیه می پیوندند.

آیت الله اراکی در ادامه با تمجید از مواضع شجاعانه و تأثیر گذار برغوثی پیرامون مسائل فلسطین از این شخصیت سیاسی فلسطین برای شرکت در اجلاس بعدی اتحادیه علمای مقاومت فلسطین که در هفته های آتی در لبنان برگزاری گردد دعوت به عمل آورد و ابراز امیدواری کرد شخصیت ها و رجال سیاسی و مذهبی فلسطین با حمایت همه جانبه خود از این پروژه مهم اسلامی و دینی، گام مؤثری در تحقق آرمان فلسطینی بردارند.

«مصطفی برغوثی» نیز در این دیدار با ابراز تشکر از مواضع مهم و اساسی جمهوری اسلامی ایران در قبال مسئله فلسطینی از آیت الله اراکی دبیرکل و دکتر متکی معاون بین الملل مجمع جهانی تقریب بین مذاهب اسلامی برای صحبت های جامع و قاطع آنها در کنفرانس «روسیه و جهان اسلام» پیرامون اولویت اول قراردادن مسئله فلسطین در بین مسائل جهان اسلام قدردانی کرد و افزود: بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، اسرائیل یکی از متحدان قوی خود در منطقه را از دست داد و در مقابل فلسطین از یک حامی قدرتمند و اثرگذار در جهان برخوردار شد.

دبیرکل جنبش ابتکار ملی فلسطین سپس با اشاره به تلاش های اثر گزار جمهوری اسلامی در بازگردان سرزمین های اشغالی و برقراری آسایش و امنیت به سرزمین های فلسطینی افزود: بنده مدام این تلاش ها را دنبال می کنم و در جریان تلاش های جمهوری اسلامی در این عرصه حساس هستم.

آیت الله تسخیری: تفاهم میان علمای اسلامی از ضروریات است

نمی هراسند و مواظ خود را بیان می کنند. وی افزود: با این وجود خارجی ها که بر سر ما مسلط هستند، با علما مخالفت می کنند و برای مبارزه با آنان برنامه ریزی هایی دارند که متأسفانه حکومت هم برنامه های آنان را اجرا می کنند.

مولوی «محمد الیاس مدنی» مشاور امور دینی وزارت تحصیلات عالی افغانستان در سخنانی با اشاره به اینکه همکاری معنوی ایران و افغانستان، از ملت غیور افغانستان پوشیده نیست، تأکید کرد: افتخار ما این است که جمهوری اسلامی ایران رهبری امت اسلامی را بر عهده دارد و دلایل رسیدن به این جایگاه، علم و تقوای مردم این کشور است. وی چهار پیشنهاد برای همکاری بیشتر ایران و افغانستان ارائه کرد که عبارت بود از:

۱- با توجه به اینکه در ولایت های جلال آباد و لغمان افغانستان، قوم پشتو زندگی می کنند و این ولایات از مهمترین ولایات های افغانستان به شمار می روند، فعالیت های فرهنگی ایران در ولایات شرقی افزایش یابد.

۲- ایران نقش مثبتی در صلح افغانستان داشته باشد زیرا ایران رهبر امت اسلامی است و مسئولیت تمام امت اسلامی بر عهده اوست. اگر ایران یک کنفرانس بین المللی درباره صلح افغانستان برگزار کند، ملت افغانستان هیچگاه فراموش نخواهند کرد.

۳- مناقب ائمه اهل سنت توسط علمای ایران نوشته شود و به اهل سنت جامعه اسلامی ارائه شود تا نزدیکی بیشتری میان مذاهب برقرار شود.

۴- ایران برای مردم ولایات شرقی افغانستان که در معرض پدیده خطرناک داعش هستند، بورسیه تحصیلی در نظر بگیرد و برنامه طویل المدتی برای اقدامات فرهنگی در این منطقه داشته باشد.

مولوی مدنی همچنین تقاضا کرد که با توجه به کمبود مراکز بهداشتی، علمی و اجتماعی در ولایات شرقی افغانستان که مردم آن در وضعیت نابسامانی به سر می برند، جمهوری اسلامی ایران این مراکز را در ولایات مذکور تأسیس کند.

آیت الله تسخیری نیز در پایان این دیدار ابراز امیدواری کرد که روابط میان علمای افغانستان و ایران هرچه عمیق تر شود و ایران بتواند کمک های بسیاری به ملت مسلمان افغانستان ارائه دهد.

ایران نیز هیچ مسئولی نیست که مردم او را به طور مستقیم یا غیر مستقیم انتخاب نکرده باشند. آیت الله تسخیری در پایان سخنان خود ابراز امیدواری کرد که خداوند متعال صلح و همبستگی را در افغانستان برقرار کند تا ملت این کشور با موفقیت خود آینده روشنی را برای کشورشان رقم بزنند.

در ادامه این دیدار، مولوی «عبدالرحمان مرادی»، رئیس دارالانشاء جامع هرات و منشی شورای علمای غرب افغانستان، در سخنانی با اشاره به اینکه پس از انقلاب اسلامی ایران به زعامت امام راحل (ره)، ایران شاهد پیشرفت های ظاهری و معنوی بسیاری بوده است، شور و شغف جوانان ایرانی برای شرکت در انتخابات را قابل تقدیر دانست و از خداوند متعال خواست تا در افغانستان نیز انتخاباتی اینگونه و با همین شور برگزار شود و مردم افغانستان بتوانند در انتخاب سرنوشت کشور خود سهیم باشند.

وی با بیان اینکه دشمنان اسلام، امروز ناآگاه نیستند و می دانند که درخت مثمر را از کجا بخشکانند، تأکید کرد: دشمنان می دانند که از طریق تفرقه انداختن میان علما می توانند آنان را از یکدیگر دور سازند. لذا اگر مخاطبان استعمار جاهل و نادان نباشند، استعمار نمی تواند پیروز شود.

مولوی مرادی افزود: پیام ملت مظلوم افغانستان و علمای دلسوزی که در سیاست دخیل نیستند، آن است که علمای جمهوری اسلامی ایران زمینه صلح را در افغانستان ایجاد کنند زیرا علما در جهان دیده شده است که ایران آزاد و مستقل است و مستقلانه عمل می کند.

این عالم اهل سنت افغانی همچنین از اشتراکات میان مسلمانان جمهوری اسلامی ایران و افغانستان یاد کرد و گفت: مسلمانان دارای مشترکات فراوانی هستند و همه آنها دارای یک قبله، یک قرآن و یک پیامبر هستند.

در ادامه، مولوی «محمد صادق سادات» شیخ الحدیث ولایت ننگرهار و رئیس علمای اهل سنت ولایت های مشرقی عام افغانستان، تأکید کرد: علمای افغانستان با وجود شرایط دشوار و پیچیده کشور، الحمدلله مسئولیت خود را به خوبی ایفا می کنند، مدارس و مساجد فعال هستند و خطبا از سلطان جائر

مشاور عالی مقام معظم رهبری در امور جهان اسلام و رئیس شورای عالی مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی تأکید کرد: تفاهم میان علمای جامعه اسلامی بسیار ضروری است زیرا اگر علما با یکدیگر تفاهم نداشته باشند نباید توقع داشته باشند که امت اسلامی نیز با یکدیگر به تفاهم برسند.

به گزارش خبرگزاری تقریب (تنا)، آیت الله «محمد علی تسخیری»، صبح چهارشنبه (۲۷ اردیبهشت) در دیدار هیأتی از علمای اهل سنت افغانستان، بر نقش کلیدی علما تأکید کرد و گفت: ما معتقدیم که علما در هرجا باشند نقش رهبریت دارند؛ به صورت رهبریت رسمی یا غیر رسمی. دین اسلام نیز به علما اختیارات ویژه ای داده است از جمله قضاوت و مرجعیت دینی.

رئیس شورای عالی مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی با اشاره به اینکه علما نقش اساسی در هدایت جامعه و ایجاد وحدت میان افراد جامعه دارند، نقش علمای افغانستان در این راستا را ستود و خاطر نشان کرد: علمای افغانستان نیز نقش بزرگی در ایجاد وحدت و انسجام، جهان، ایجاد صلح، هدایت مردم، وحدت میان اقوام و مذاهب و مبارزه با بیگانگان ایفا می کنند.

آیت الله تسخیری با بیان اینکه برقراری ارتباط با علما، راه را برای برقراری ارتباط با تمام افراد جامعه هموار می کند، تفاهم میان علما را نیز ضروری دانست و گفت: اگر علما با یکدیگر تفاهم نداشته باشند نباید توقع داشته باشند که امت اسلامی نیز با یکدیگر به تفاهم برسند.

وی گام هایی را که در افغانستان در جهت تحقق صلح برداشته می شود را گام های مبارکی دانست و با گرامیداشت یاد مرحوم علامه ربانی خاطر نشان کرد: مرحوم ربانی «مرد صلح» در افغانستان بود و در شورای عالی مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی نیز عضویت داشت.

نماینده مجلس خبرگان رهبری با اشاره به اینکه قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران نقش مردم را برجسته کرده است، تأکید کرد: اگر مسئولین به مردم نقش اساسی بدهند می توانند نظامشان را بیمه کنند. اما هر حکومتی که نقش مردم را نادیده بگیرد، به نتیجه نخواهد رسید. در جمهوری اسلامی

دکتر متکی: اسرائیل با تأسیس داعش به فراموشی سپرده شده است

مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی به دنبال شیعه کردن اهل سنت یا سنی کردن شیعیان نیستیم. شعار مجمع این است که مسلمانان بد واحد بوده و مراقب توطئه های دشمنان باشند. معاون بین الملل مجمع تقریب با تأکید بر اینکه آنچه مدعیان اسلام و داعش ارائه می دهند، اسلام نیست، خاطر نشان کرد: در این شرایط وظیفه علما است که شبهات را بر طرف کنند و ریشه فکری داعش را از بین ببرند.

در ادامه این دیدار، مولانا «غلام رسول اویسی»، رئیس نهضت اویسی پاکستان، در سخنانی اظهار داشت: باعث تأسف است که عده ای با وجود اینکه چیزی از اسلام نمی دانند، مدعی اسلام شده اند. اینها چون قلبشان برای اسلام نمی تپد، منفعت شخصی خود را در نظر گرفته و اسلام را فدای خود کرده اند.

وی افزود: همانگونه که جمهوری اسلامی ایران از ابتدای انقلاب اسلامی در تلاش برای ایجاد وحدت مسلمانان بوده است، در پاکستان نیز عده ای هستند که در جهت ایجاد وحدت فعالیت می کنند و حتی نهادهای به نام «امت واحد» به منظور تقریب مذاهب تأسیس کرده اند اما عملاً کاری از پیش نمی برند. لذا اگر مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی در پاکستان نیز فعال باشد، نتیجه بهتری خواهیم گرفت.

دکتر متکی در پاسخ به این درخواست گفت: ما یک شورای مرکزی مربوط به تقریب مذاهب با عضویت علمای بزرگ شیعه و سنی در داخل کشور و همچنین

به گزارش خبرگزاری تقریب (تنا)، جمعی از علمای اهل سنت پاکستان با دکتر «منوچهر متکی» معاون بین الملل مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی دیدار کردند و به بررسی مسائل مهم جهان اسلام و راه های همکاری با مجمع تقریب مذاهب پرداختند. دکتر منوچهر متکی در این دیدار با اشاره به دو شاخصه مهم اسلام در جهان خاطر نشان کرد: با نگاه گذرا به جهان در می یابیم که اولاً گسترش اسلام در جهان کاملاً چشمگیر است و ثانیاً یک دشمنی حساب شده علیه اسلام در جهان صورت می گیرد.

وی با بیان اینکه نقشه های دشمنان اسلام زمانی پیروز شده است که توانسته اند در مسلمانان نفوذ کنند، افزود: طی هشت سال گذشته شاهد اجرای این نقشه در جهان از طریق تأسیس داعش بوده ایم که هدف آن، از یک سو ارائه چهره نامطلوبی از اسلام در جهان و از سوی دیگر، ایجاد کینه ای خونین میان مذاهب مختلف اسلامی بوده است.

متکی تأکید کرد: در گذشته مسلمانان شیعه و سنی در همه کشورهای اسلامی، به آرامی و به صورت کاملاً مسالمت آمیز در کنار یکدیگر زندگی می کردند اما داعش با هدف ایجاد کینه و دشمنی میان مسلمانان به وجود آمد. لذا با به وجود آمدن داعش، دشمن مشترک همه مسلمانان یعنی «اسرائیل» به فراموشی سپرده شد.

وی نسخه شفا بخش این بیماری را وحدت و تقریب مذاهب اسلامی عنوان کرد و گفت: ما در

نشریه مرکز بررسی‌های اسلامی

دوهفته‌نامه سیاسی، اجتماعی، فرهنگی
 صاحب امتیاز و مدیرمسئول: سیدهادی خسروشاهی
 سردبیر: سید محمود خسروشاهی

نشانی: قم / خیابان شهدا (صفائیه) / نبش ممتاز
 تلفکس: ۰۲۳۱۴۳۷۴۴ صندوق پستی: ۱۳۶ چاپ: ولیعصر

سایت‌های مرکز

مرکز بررسی‌های اسلامی: www.iscq.ir
 استاد خسروشاهی: www.khosroshahi.org
 کلبه شروق: www.ketab.ir/shorouh
 پست الکترونیکی: besatonline@gmail.com

معرفی کتب

در احوال و اندیشه‌های آیت‌الله علامه حاج میرزاخلیل کمره‌ای

بر اساس خاطرات حجت‌الاسلام والمسلمین ناصرالدین کمره‌ای
 کامیار صداقت ثمرحسینی
 نشر فرهنگ مشرق‌زمین
 چاپ اول: ۱۳۹۵

کتاب حاضر که چهارمین مجلد از مجموعه هفتادمین سالگرد تأسیس دارالتقرب و اولین گام در نگارش تاریخ شفاهی طایفه‌داران وحدت‌اسلامی است، به تبیین احوال و شخصیت و آثار اندیشه‌های مرحوم آیت‌الله علامه حاج میرزاخلیل کمره‌ای می‌پردازد و در اصل، تکیه‌نگار ماندگاری است که در خصوص یکی از بزرگمردان عرصه فکر و قلم و بیان ایران، به تبیین و ایضاح‌هایی ارزشمند دست زده است.

استاد سیدهادی خسروشاهی در مقدمه‌ای بر این کتاب آورده است:

«آیت‌الله کمره‌ای را باید از نخستین چهره‌های برجسته حوزه علمیه قم در اوان تأسیس و شکل‌گیری به‌شمار آورد، هم در ساخت طلبگی که با حضور دانش‌طلبانه‌اش در شکل‌گیری و تثبیت حوزه علمیه قم مؤثر افتاده است، هم در ساحت بسط و اشاعه علوم عقلی و فلسفه با مداومت بردروس معقول که چندین سال مباحثه «اسفاراربعه» همگام با امام خمینی نشانگران است، هم در ساحت روشنگری‌های دینی با نوشتن کتابها و مقالات سودمند، به گونه‌ای که از ایشان می‌توان با عنوان یکی از عالمان کثیرالتألیف یاد کرد و هم در ساحت اندیشه وحدت اسلامی، با اقدامات عملی‌اش در این حوزه، با قلم و قدمهایی که در این عرصه به حرکت درآورد و نام خودش را بر بلندای این عرصه تعیین‌کننده ثبت و حک کرد.

تأمل در تلاش‌های بی‌پایان آن مرد الهی حکایتگر سلوک‌های سالکی است که برای رسیدن به قله‌های حقیقت از هیچ تلاشی باز نمی‌ایستد. به همین جهت او را پیوسته در حال حرکت می‌بینیم. از منزلی به منزلی و از موقعی به موقعی. بی‌جهت نیست که زمانی او را در خوانسار می‌بینیم که مجدانه به تحصیل مشغول است، زمانی دیگر او را در اراک می‌یابیم که همراه اعلام و بزرگانی چون امام خمینی حوزه علمی آن سامان را با حضورشان در گرد شمع وجودی آیت‌الله شیخ عبدالکریم حائری یزدی تثبیت می‌کنند و سپس او را در قم می‌یابیم که همراه با آیت‌الله شیخ عبدالکریم حائری یزدی تن به مهاجرت می‌دهند و نخستین سنگ بنای علمی حوزه علمیه قم را به نام خود ثبت می‌کنند. ادامه زندگی آن مرحوم، همچون بخشهای نخستش مملو از شور و شوق و عشق و ایمان و حرکت و سیرو صعود است.

اگر کسی در بخشهای آغازین و پایانی زندگی آیت‌الله کمره‌ای تأمل کند، خواهد دید که او به سان «مجاهد فی سبیل‌الله» دمی نیاسوده است و پیوسته در حال جوش و خروش و حرکت و تکاپو بوده است و وجودش چونان شمع پرفروغ منبع و معدنی از نور دیده می‌شود که مشتاقان و دوستداران دین و مکتب را سیراب می‌کند.»

غفلت از نقش علمای شیعه هند در گسترش تشیع و دفاع از مکتب

گفتگو با حجت الاسلام والمسلمین حاج شیخ رضا مختاری

بوده‌اند.

یکی اینکه اکنون کار احیاء و تصحیح متون به معنای دقیق و عمیق و علمی‌اش، کار بسیار سختی است و کمتر کسی زیر بار این کار می‌رود و شاید تعداد همه کسانی که در حوزه قم به تصحیح و تنقیح متون مشغول‌اند، به صد نفر نمی‌رسد. دوم اینکه تصحیح و تحقیق متون، نام و آوازه ندارد! خیلی‌ها تصور می‌کنند تصحیح متون در حد تایپ و حروفچینی یک کتاب است و آن را کاری علمی نمی‌دانند. به همین دلیل، تصحیح متون را به عنوان پایان نامه‌های حوزوی و دانشگاهی نمی‌پذیرند. همین بی‌مهری‌ها سبب شده است بسیاری از کسانی که ده‌ها سال به کار تصحیح متون مشغولند، از ادامه کار مأیوس شوند.

چرا تا کنون ردود تحفه اثنی عشریه از اولویت‌های احیای مؤسسات قرار نگرفته است؟

یک دلیلش همین است که احیاء کار سختی است و افراد کمی به آن اقدام می‌کنند.

دلیل دیگرش عظمت این کار است. این کار، یک جلد و دو جلد نیست؛ کتاب بسیار مبسوط و مفصّلی است که از توان یک انسان عادی خارج است؛ یعنی در حد کرامت است! از این رو اگر بخواهید عبقات را احیاء کنید، شاید به ده‌ها یا صدها منبع و کتاب برسید که با تمامی امکانات موجود، باز دستیابی به آنها بسیار مشکل و یا محال باشد. برای نمونه مجالس المؤمنین قاضی نورالله شوشتری چندی پیش به همت بنیاد پژوهش‌های آستان قدس تصحیح شد. با وجود امکانات عظیم کتابخانه آستان قدس، باز حدود ۱۰۰ مصدر از مصادر این کتاب، مفقود است.

بدیهی است که عبقات الانوار به طریق اولی با چنین سختی و کمبودی مواجه است. یافتن مصادر این کتاب و تطبیق آن با متن، کار بسیار دشواری است.

دلیل سوم شاید قلم ویژه این کتاب باشد که برای ایرانی‌ها و هندی‌های زمان ما، غریب و مهجور است.

با توجه به نقش موسسه کتاب‌شناسی شیعه در احیاء برخی آثار بزرگان، بفرمایید این موسسه تا کنون چه خدماتی را در زمینه احیای آثار خاندان عبقات ارائه کرده است؟

آثاری که از میرحامد حسین و خاندانش در مؤسسه کار می‌شود یکی شذورالعقیان فی تراجم الاعیان از سید اعجاز حسین، برادر میرحامد حسین (رحمهما الله) است که تصحیح آن رو به اتمام است. متأسفانه نسخه اصل این کتاب مفقود است و نسخه‌های موجود، بسیار مغلوط‌اند. به همین دلیل کار تصحیح آن تاکنون طول کشیده است.

کتاب دوم هم از همین سید اعجاز حسین است با نام کشف الحجب والاستار است که در دو جلد در حال تصحیح است. خوشبختانه نسخه اصل این کتاب به خط خود مؤلف به دست آمد و از این جهت مشکلی نداریم.

ما دو شماره از مجله کتاب شیعه را که حدود ۶۰۰، ۷۰۰ صفحه است، به میرحامد حسین و خاندان عبقات اختصاص داده ایم. مطالب و مقالات زیادی درباره تصحیح و احیای آثار ایشان نوشته شده یا در دست نگارش است. برای نمونه مقالاتی درباره سواطع الأنوار، تقریظات عبقات الأنوار، و نیز نامه‌ها و مکاتبات میر حامد حسین، از بخش‌های این ویژه‌نامه است.

منبع: سایت امامت

برای نمونه، سید ابوالحسن اصفهانی در اوایل مرجعیت یا اندکی پیش از مرجعیت‌شان، نامه‌ای به سید نجم الحسن در هند می‌نویسند و از ایشان تقاضا می‌کنند برای پرداخت دیون حاج میرزا علی آقا، فرزند میرزای بزرگ شیرازی، مساعدت کنند. یا مثلاً علامه بلاغی هم با ارسال نامه‌ای، از سید نجم الحسن برای چاپ و نشر آثارش کمک می‌خواهند. پیش از این دو بزرگوار، صاحب جواهر در نامه‌های متعددی که به علمای هند می‌نویسند، از ایشان برای تأمین هزینه نهر آب نجف، یاری می‌طلبند. پس برای اینکه نقش علمای هند در حمایت از اسلام و تشیع آشکار شود، لازم است علمای آن دیار مورد توجه ویژه قرار گیرند که یکی از روش‌ها، می‌تواند برگزاری کنگره باشد. روش دیگر، نشر آثار علمای آن دیار است. در همین راستا، ما در موسسه کتاب‌شناسی شیعه، تا کنون شش جلد کتاب مستقل راجع به علمای هند چاپ کرده‌ایم: سه جلد اوراق الذهب تألیف مرحوم سید محمد عباس شوشتری در شرح حال استادش؛ دو جلد آینه حق نما در شرح حال مرحوم علامه غفران مآب و یک جلد ورثة الانبیاء در شرح حال مرحوم غفران مآب.

انتشار چند کتاب دیگر را نیز در دست داریم: یکی فهرست کتابخانه ممتاز العلماء در هند که چهار جلد می‌شود؛ و نیز بعضی از آثار میرحامد حسین.

دیگری آنکه میرحامد حسین با نگارش عبقات الأنوار در ردّ تحفه اثنی عشریه، دفاع همه جانبه‌ای از تشیع کرد و در آن زمان، بسیاری از بزرگان شیعه، از میرزای شیرازی گرفته تا دیگران، از این کار میرحامد حسین تجلیل کردند. ما در ویژه نامه مجله کتاب شیعه بخش عمده‌ای از نامه‌ها و تقریظات بزرگان در تکریم میرحامد حسین را چاپ کرده ایم. عمده هنر میرحامد حسین این است که سدی آهنین در مقابل مخالفت‌هایی که با شیعه شد، ایجاد کرد.

پس برای شناساندن تلاش‌های فراوان و خستگی ناپذیر میرحامد حسین و تکریم از او، برگزاری کنگره‌ای برای بزرگداشت او، ضروری است.

عبقات در مقابل جریان ضد شیعی امروز از چه جایگاهی برخوردار است؟

کتاب عبقات با این عظمت و مجلدات فراوان، بدون توجه به محتوایش، خود پاسخی محکم به مخالفان است. اما برای سازگاری عبقات با نیاز امروز و پاسخ‌دهی به شبهات مخالفین، لازم است پس از احیاء مجلدات آن، کتاب‌ها و مقالات متعددی از موضوعات فراوان مطرح شده در این کتاب، تهیه شود.

زمانی که به مدینه مشرف شده بودم، به کتابخانه مسجدالنبی رفتم. در آنجا کتابی دیدم که تنها فهرست پایان نامه‌هایی که درباره ابن تیمیه و آثارش که درباره ابن تیمیه نوشته شده اند را جمع‌آوری کرده بود. این فهرست شامل ۲۰۰، ۳۰۰ پایان نامه بود.

این را مقایسه بکنید با کاری که ما درباره عبقات کرده ایم! شاید درباره این کتاب، ۱۰ پایان نامه هم نوشته نشده باشد.

علت مهجوریت کتاب عبقات علیرغم تعبیر به «بزرگترین حجت مذهب بودن این کتاب» از سوی بزرگانی چون امام خمینی (رحمه الله علیه) چیست؟

چند دلیل دارد:

حجت الاسلام والمسلمین حاج شیخ رضا مختاری در سال ۱۳۴۲ متولد شد. در سال ۱۳۵۶، برای تحصیل در حوزه علمیه به قم آمد و مقدمات، تفسیر، فقه، اصول فقه، کلام، فلسفه و عرفان را از محضر اساتید بنام حوزه، به ویژه حضرات آیات بهجت، تبریزی، جواد آملی، حسن‌زاده آملی، خرازی، سبحانی تبریزی، شبیری زنجانی، شمس خراسانی، مظاهری، وحید خراسانی و... آموخت. وی در کنار تحصیل، به تدریس و تألیف و تحقیق پرداخت. در سال ۱۳۷۸ مرکز تدوین و نشر متون درسی حوزه (مرکز متون) را تأسیس کرد که تاکنون، ۱۵ کتاب درسی برای حوزه‌های علوم دینی سامان داده و منتشر کرده است.

همچنین در سال ۱۳۸۵، مؤسسه کتاب‌شناسی شیعه را به منظور معرفی دقیق آثار مکتوب شیعه با همکاری عده‌ای از دوستانش بنیان نهاد که تاکنون حدود پنجاه مجلد کتاب و مجله سامان داده و منتشر کرده است. وی بیش از ۲۰ جلد کتاب چاپ شده در موضوعات فقه، تاریخ، شرح حال و اخلاق و نقد کتاب دارد و معروف‌ترین کتاب وی، سیمای فرزنانگان است که تاکنون ۲۵ بار منتشر شده است.

ایشان هم اکنون مدرّس حوزه و مدیر مؤسسه کتاب‌شناسی شیعه، مدیر مجله کتاب شیعه و عضو هیئت تحریریه برخی مجلات علمی هستند.

با توجه به اینکه شخصیت‌ها و اعلام فراوانی در شیعه وجود دارند که هنوز به معرفی شخصیت آنها پرداخته نشده، به نظر حضرتعالی پرداختن به شخصیت علمی مرحوم علامه میرحامد حسین و خاندان عبقات از چه جهت اولویت دارد؟

شخصیت‌های بسیاری هستند که تا کنون کنگره‌های - به اصطلاح امروزی - برای آنها برگزار نشده و مجموعه آثارشان به شکل موسوعه یا به شکل مجموعه مصنفات منتشر نشده است. این رسمی است که در این ۵۰ سال اخیر باب شده و مثلاً برای شیخ مفید کنگره بزرگی برگزار شد و مجموعه مصنفات ایشان چاپ شد. سپس شبیه همین، برای بزرگانی چون علامه شرف الدین، علامه بلاغی، شهید اول، شهید ثانی، شیخ انصاری، مقدس اردبیلی و ثقة الاسلام کلینی چنین همایش‌هایی برگزار شد و آثارشان به چاپ رسید. مهم‌ترین کاری که در این کنگره‌ها باید صورت گیرد آن است که مجموعه آثار پراکنده آن شخصیت به شکل و شمایل واحد، چاپ و عرضه شود.

اما با این حال، عالمان فراوانی هستند که باید به این شکل برایشان کنگره‌ای ترتیب داد و آثارشان را به چاپ رساند. مثلاً تا کنون مجموعه مصنفات علامه حلی چاپ نشده است. یا مثلاً با آنکه در سال ۱۳۴۸ کنگره هزاره شیخ طوسی در مشهد برگزار شد، ولی مجموعه آثارشان به شکل منقّح منتشر نشد. حتی بعضی کنگره‌ها، مثل کنگره خوانساری‌ها، یعنی آقا جمال خوانساری و آقا حسین خوانساری، برگزار شد، ولی درعین حال مجموعه آثارشان چاپ نشد.

یکی از بزرگانی که برای ایشان تاکنون کنگره‌ای ترتیب داده نشده و آثارشان به چاپ نرسیده، میرحامد حسین هندی، صاحب عبقات و خاندان ایشان هستند.

به نظرم دلیل اولویت برگزاری کنگره میرحامد حسین، دو نکته است:

یکی اینکه در صد سال اخیر، نقش علمای شیعه هند در گسترش تشیع و دفاع از این مکتب، مغفول مانده و بسیاری از اهل علم و فضل، از نقش علمای شیعه هند در حفظ و ترویج تشیع غافل‌اند. تا آنجا که یکی از حامیان اصلی حوزه نجف، علمای هند

کتابخانه مرکز بررسی‌های اسلامی

نشانی: قم، پردیسان، بلوار دانشگاه، انتهای بلوار سلمان فارسی
 خیابان شهید مخلص، خیابان دوم، تلفن: ۰۲۵ - ۳۲۸۰۷۵۵۶

جستجو در مخزن کتابخانه: <http://www.lib.ir/library/578/iscq/search>